Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo bibliotekos

D R A U G A S

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1964 — DONELAIČIO — METAI, RUGPIŪČIO 22 / AUGUST 22, 1964 / PART TWO (NR. 199)

Suvokti realybę ir ją krikščioniškai formuoti

Pokalbis su L. K. M. Akademijos centro valdybos pirm. kun. prof. dr. A. Liuima, SJ.

L. K. M. Akademijos suvažiavimui artėjant (suvažiavimas įvyks š. m. rugsėjo mėn. 5—7 d. Fordhamo universitete, New Yorke), lietuviškoje visuomenėje tampa neeiline aktualija ir tas trijų dienų mūsų mokslininkų bei šakotomis mokslo problemomis besidominčios šviesuomenės susibūrimas ir aplamai kataliko mokslininko vieta moderniajame pasaulyje. L. K. M. Akademijos centro valdybos pirmininkui **kun. prof. dr. Antanui Liuimai, SJ,** suvažiavimo proga lankantis Jungtinėse Amerikos Valstybėse, buvo įdomu jį sutikti ir užkalbinti visa eile klausimų. Profesoriaus atsakai, tikimės, bus reikšmingas paskatas laisvojo pasaulio lietuviams dar labiau domėtis mūsų mokslininkų pastangomis ir jų darbo rezultatais.

Kun. prof. dr. A. Liuima, SJ, nuo pokario laikų profesoriauja Gregorianumo universitete Romoje, pasižymėdamas savo moksliniais darbais, plačiai bendradarbiaudamas mokslinėje literatūroje bei įvairiose enciklopedijose. L. K. M. Akademijai atsikuriant laisvajame pasauly, buvo jos reorganizacinės komisijos narys, o vėliau ir centro valdybos sekretorius. Dabar jau antra kadencija eina Akademijos centro valdybos pirmininko pareigas. Per tą laiką suredagavo du stambius Suvažiavimo Darbų tomus ir paruošė Akademijos metraščio tomą.

— Kai mūsų laisvojo pasaulio lietuvių bendruomenėje lyg ir pasigendam mokslinių institucijų, arba kai dar ir esamos neparodo gyvesnės veiklos, sakykite, kur yra paslaptis Lietuvių katalikų mokslo akademijos atsikūrimo tremtyje, sėkmingos jos veiklos, paliudytos jau antruoju šiame krašte suvažiavimu, Suvažiavimo Darbų išleidimu ir naujų akademijos židinių steigimu?

— Klausiate apie pasisekimo paslaptis. Atsakymas yra labai lengvas. Iš vienos pusės labai pribrendęs ir didelės, tiesiog gyvybinės svarbos reikalas, o iš antros pusės, įžvalgus, ne tik didelių mokslinių kvalifikacijų, bet ir aukštos dvasinės kultūros lietuvis mokslininkas.

Jau 10 metų, nuo pat Akademijos atkūrimo išeivijoje, iš arti ne tik stebėdamas, bet ir visą laiką būdamas gyvai įsijungęs į Akademijos reikalus, būdamas jos sekretoriumi, beruošdamas suvažiavimus, beredaguodamas leidinius, kaip jos pirmininkas tegaliu tik pasidžiaugti ir pasididžiuoti lietuvių mokslininkų tiek erudicija, tiek kūrybine iniciatyva, tiek, atvirai sakysiu, susiklausymu ir pasiaukojimu bendram reikalui.

Klausime suminėjote sėkmingą Akademijos veiklą. Džiugu man, kad pastebėjote Akademijos pastangas ir jas įvertinate, nors jos darbų vaisiai dar nėra pilnai pasireiškę. Tai yra greičiau tik pasėlis, žadąs labai gražų derlių ateityje.

Chicagos suvažiavime Akademija minėjusi 40 metų nuo įkūrimo, New Yorko suvažiavime minės 10 metų nuo jos atkūrimo tremtyje. Tikrenybėje gal netikslu kalbėti apie Akademijos atkūrimą. Ji nebuvo sunaikinta: iš jos tebuvo atimtos tik visos galimybės reikštis, atimtos visos reikalingos medžiaginės priemonės, bet nesunaikinti nei palaužti kūrybiniai nusiteikimai.

Nors per 18 savo gyvavimo metų nepriklausomoje Lietuvoje Akademija viešumoje spektakuliariškai nepasireiškė, o kai kas gal ir primestų, kad ji net per mažai tesireiškė: vos trys suvažiavimai ir keturi leidiniai, tačiau nežiūrint to, Akademija savo uždavinį tyloje atliko labai puikiai. Jos iniciatoriai, organizatoriai ir darbininkai gali tik pasididžiuoti: jie išauklėjo ištisą lietuvių mokslininkų kadrą. Jūsų pradžioje minėtasis Akademijos pasisekimas kaip tik yra to rinktinio mokslininkų kadro pasireiškimas. Kaip anų laikų Akedemijos vaisiai tepasireiškia tiktai dabar, lygiai ir dabartinių pastangų vaisiai tepasireikš tik vėliau ir dar gražiau bei turtingiau.

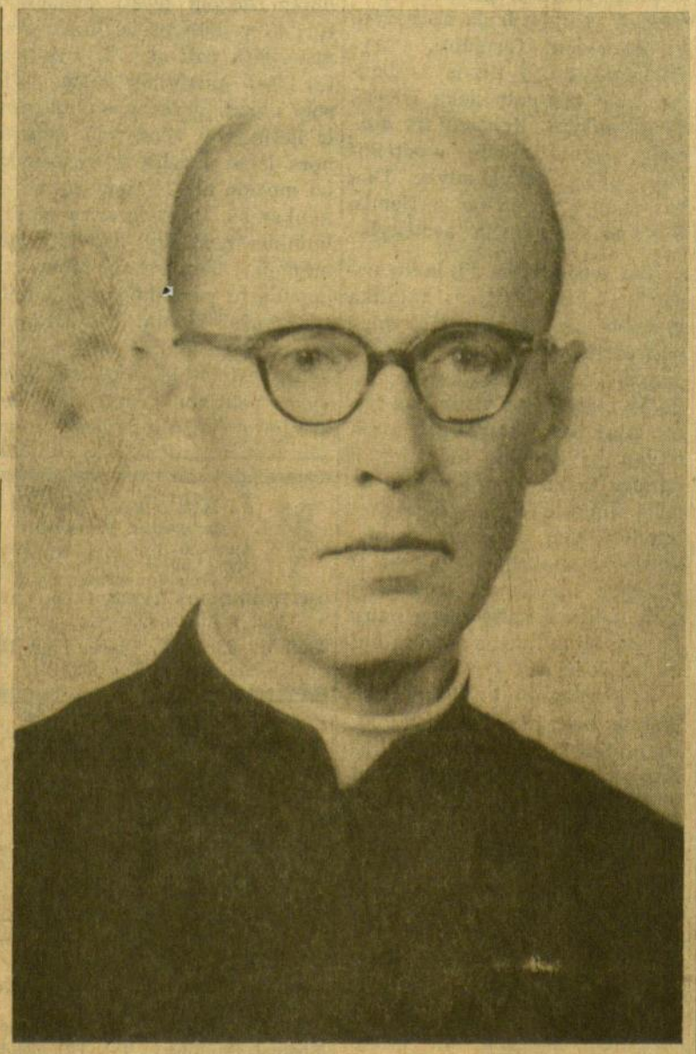

Kun. prof. dr. Antanas Liuima, S. J.

— Kada ir kaip kilo rugsėjo 5-7 d. New Yorke šaukiamo L. K. M. Akademijos suvažiavimo mintis, kokie pagrindiniai rūpesčiai buvo jį organizuojant?

— Artėjančio L. K. M. Akademijos suvažiavimo New Yorke rugsėjo 5—7 d. mintis kilo jau Chicagos suvažiavimo metu. Jo didelis pasisekimas, kuris, tikiuosi, dar tebėra gyvas dalyvių atmintyje, paskatino pramatyto Lietuvių religinio kongreso rengėjus (rodos, prel. Balkūną) pasiūlyti, kad sekantis Akademijos suvažiavimas įvyktų New Yorke to kongreso metu. Centro valdybai pasiūlymą priėmus, išsisprendė suvažiavimo vieta ir laikas. Vėliau Religinis kongresas buvo atidėtas, tačiau suvažiavimas įvyksta numatytu laiku.

Surengti suvažiavimą nebuvo lengva. Pirmas rūpestis buvo suorganizuoti Akademijos židinį New Yorke, kuris būtų atrama centro valdybai ir perimtų visą techninio paruošimo darbą vietoje. Didelė padėka kun. dr. Vl. K. Jeskevičiui, SJ, Fordhamo universiteto profesoriui, kuris, prašomas centro valdybos, sutiko sušaukti savo apylinkės L. K. M. Akademijos narius pasitarti. Jo pastangos buvo vaisingos. Reikiamas Akademijos židinys buvo įkurtas ir išrinkta trijų asmenų valdyba: pirmininkas kun. prof. dr. Vl. K. Jeskevičius, SJ, vicepirmininkas kun. dr. Viktoras Gidžiūnas, OFM, ir sekretorius prof. dr. Antanas Vasys.

Kitas didelis rūpestis buvo pačios programos paruošimas ir paskaitininkų suradimas. Tai buvo jau centro valdybos uždavinys. Laikytasi principo, kad nustačius bendrą suvažiavimo temą, jos ribose atskirų mokslo sekcijų pirmininkai savo nuožiūra organizuotų sekcijos programą. Šituo metu tebeesant Akademijoje tik vienai sekcijai, būtent istorijos, kitų sekcijų programos organizavimas buvo pavestas centro valdybos pakviestiems asmenims.

Kiti gausūs juodo darbo uždaviniai, reikalaują daug laiko ir pasišventimo, buvo atlikti įvairių komisijų, sudarytų tam reikalui, kaip finansų, nakvynių ir kitų.

Visiems, su dideliu pasišventimu tiek daug prisidėjusiems prie sėkmingo šito didingo Akademijos suvažiavimo New Yorke paruošimo, pačios Akademijos ir suvažiavimo dalyvių vardu labai nuoširdžiai dėkoju.

— Būsimo šiemetinio suvažiavimo programoje randame šalia humanitarinių sričių ir, sakytume, daugiau profesinių temų iš medicinos ir tikslųjų mokslo srities. 1961 metų suvažiavime Chicagoje pasigedome dėmesio lietuvių kalbai ir lietuvių literatūrai. Džiugu, kad šiemet lietuvių literatūros ir kalbos sekcija jau yra. Tačiau, turint prieš akis labai gyvą lietuviuose meno reiškimąsi, lyg ir pasigestume suvažiavime šios srities sekcijos. Manytume, kad būtų buvę aktualu panagrinėti moderniojo bei religinio meno problemas ar modernios architektūros religinę mintį. Juo labiau, kad čia būtų buvę progos susidurti ir su lietuviškuoju šio aspekto bruožu. Įdomu, kodėl nuo šio akcento menui suvažiavime atsisakyta?

— Akademija tebėra reorganizavimosi ir įsibėgėjimo stadijoje. Negalima iš karto visko įvykdyti, nors planų netrūksta. Kiek tai liečia lietuvių kalbos ir literatūros sekciją 1961 metų suvažiavime, užtikrinu, kad ji nebuvo "užmiršta", kaip bu-

(Nukelta į 2 psl.)

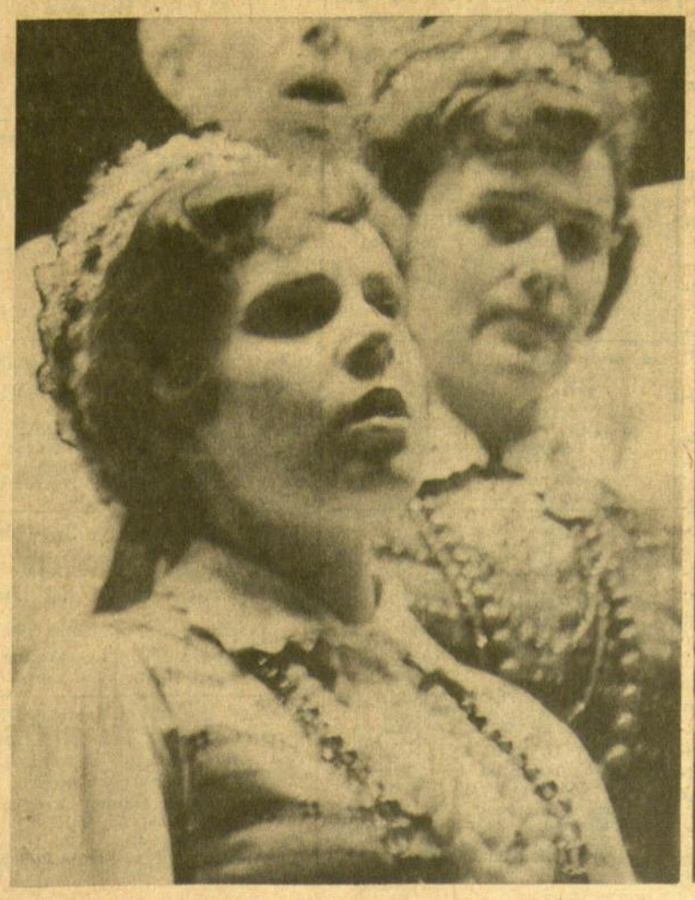

Visur įtempta paruoša Lietuvių dienai Pasaulinėje parodoje New Yorke

Nuotraukos Vytauto Maželio

Šiame numery:

- Pokalbis su kun. prof. dr. Antanu Liuima, SJ.
- Veidu į New Yorką.
- Šimto tūkstančių rublių fondas.
- Modernioji alchemija.
- Suvažiavimo Darbų V tomas.
- Salomėjos Nėries tragedijos klausimu.
- Impresionizmas ir ekspresionizmas.
- Šimtas ir tūkstančiai.
- Kultūrinė kronika ir filmų įvairumai.
- Akademinės prošvaistės.

Kertinė Parašte

VEIDU Į NEW YORKĄ

Ir kokybė ir kiekybė

Du didieji šios vasaros pabaigos įvykiai, liudiją laisvojo pasaulio lietuvių gyvastingumą, jau čia pat. Šį savaitgalį pasaulinę parodą New Yorke užtvenks tūkstančiai lietuviškų veidų. Vienus jų regėsime jungtiniame chore, kitu masiniame tautinių šokių demonstravime, trečius lietuviškosios programos žiūrovų jūroje. Gi už trijų savaičių (rugsėjo 5-7 d.) tame pačiame New Yorke, Fordhamo universitete, vyks jau trečiasis pokario metais Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimas, akcentuojąs lais vojo pasaulio lietuvių intelektualinį pajėgumą. Abu šie faktai turi džiuginti kiekvieną besirūpinantį išeivijos lietuvybe ir kūrybingąja jos ateitimi. Abu šie įvykiai (žinoma, kiekvienas savuoju aspektu) yra labai reikšmingi, labai būtini ir vienas už kitą nemažiau svarbūs ne tik mūsų išeivijai, bet ir aplamai visai lietuvių tautai žūtbūtinėse jos pastangose būti savita ir siekti pavergtai tėvų žemei politinės ir kultūrinės nepriklausomybės.

Gal būt, laimingu sutapimu šie du šiemetiniai įvykiai bus kone tuo pačiu laiku ir toje pačioje vietoje. Ir dar įdomiau — jie įvyks tokiame mūsų nuotaikų kontekste, kada ir spaudoje ir bendruomeninių sulėkimų pokalbiuose aštriau ar švelniau keliamas klausimas, kas šiuo metu yra mums svarbiau: kreipti dėmesį bei rūpestį į kūrėją — intelektualą, atseit — į kokybę, ar rūpintis lietuviškosios benddruomenės gausos išlaikymu, atseit — kiekybe? Atrodytų, kad atsakymas turėtų būti labai paprastas: reikia budėti ir prieš vieną ir kitą grėsmę — ir prieš intelektualinį bei kūrybinį sumenkėjimą ir prieš kiekybinį nubyrėjimą. Problema, manytume, mūsuose šiuo klausimu yra ta, kad pradedame nesutarti, kas ir kuri institucija viena ar kita sritimi turi rūpintis, o bendruose svarstymuose, dėstydami savo nuomonę, tuoj pat pasiskubiname su priekaištu kam nors kitam.

Sakysime, pastaruoju metu keliais atvejais akin ir ausin krito priekaištas Bendruomenei, kad ji organizuoja lyg ir menkesnės vertės dalykus (masinius sąskrydžius, dainų bei šokių šventes, seimus ir pan.), o pakankamai neremia individualines mūsų intelektualų bei kūrėjų pastangas, kurios, taip problemą keliantiems, atrodo yra daug svarbesnės už masines, tegu ir kultūrines, demonstracijas.

Tačiau, iš savo pusės, mes čia ir suabejotume. Kažin ar mūsų intelektualinis pajėgumas šoktelėtų aukštyn, kažin ar atsirastų daugiau mokslinių veikalų bei grožinės literatūros šedevrų, jeigu Bendruomenė visa kita apleistų, tapdama vien tik čia suminėtų dalykų inkubatorium. Juk intelektualumo ar kūrybingumo rezultatas, manytume, yra mažiausiai negu kitose gyvenimo srityse proporcingas parodytai kokiai nors organizuotai globai. Neneigiant čia bet kokio mecenatinio dėmesio, vis dėlto kūrybinis rezultatas labiausiai priklauso nuo individualios kūrybinės potencijos, o ne nuo patapšnojimo per petį ar kitos panašios duoklės.

Ar neužmirštama mūsuose kartais, kad mokslininkui, rašytojui, muzikui ir dailininkui kūrybine paskata yra taipgi gausi lietuviškoji visuomenė, besijaučianti gyvąja lietuvių tautos dalimi, išskėstomis rankomis belaukianti mūsų intelektualų individualiosios kūrybos rezultatų. Gi, siaurėjant, silpstant ir nubyrant bendruomenės kiekybiniam pajėgumui, mažės ir tų, kūrybiniam rezultatui išskėstų rankų skaičius. Bendruomenės, atrodo, ir būtų pagrindinis uždavinys, kad tų lietuviškųjų rankų ir lietuviškųjų širdžių kiekis čia nemažėtų. Juk vargu ar galėtume džiaugtis kada nors ateityje tokia padėtimi, kurioje būrelis tegu ir labai kūrybingų žmonių rašytų lietuviškai, kaip viduramžiuose buvo rašoma lotyniškai, bet jau nebūtų lietuviškosios visuomenės, priimančios kūrėjų darbą kaip savą ir savo egzistencijai būtiną.

Ačiū Dievui mūsuose dar taip nėra. Mes dar turime Bendruomenę, sugebančią sukviesti lietuviškas mases sutelktinei ir ūpą pakeliančiai, lietuviškai demonstracijai, nesišalinant ir nuo kultūrinės veiklos; mes dar turim ir mūsų mokslininkus apjungiančių institucijų bei sambūrių, o svarbiausia — visose srityse turime dar pajėgių individualių kūrėjų, savo pastangų rezultatais beturtinančių lietuvių tautos kultūrinių lobių aruodą. Žodžiu, dar turime gana spalvingą ir gana įvairią kultūrinę bei visuomeninę veiklą, skatinamą individualios, privačios ir organizuotos iniciatyvos. O šių metų vasaros pabaigos masinė Lietuvių diena pasaulinėje New Yorko parodoje ir Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimas Fordhamo universitete tebūna ne tik realūs faktai, bet ir simboliai mūsų rūpesčio ir kokybe ir kiekybe.

K. Br.

Suvokti realybę ir ją krikščioniškai formuoti

(Atkelta iš 1 psl.)

vo priekaištaujama, bet, atsisakius net keliolikai kandidatų, nebeatsirado galimybės ją suorganizuoti.

Moderniojo ir religinio meno bei architektūros sekcijomis tuo tarpu mažiau buvo rūpinamasi Akademijoje, nes šios sritys, kaip jau suminėjote, yra mūsuose gana gyvai kultyvuojamos. Akademijos užduotis, bent dabartiniu metu, ne ten darbuotis, kur reikalas jau gana paženges, bet plėšti dirvonus, kur jie kone visiškai apleisti. Iš tikro, idealu būtų, jeigu Akademija galėtų artimesniu laiku apimti visas mokslo sritis.

Miela suminėti, kad buvo parodyta nemaža iniciaatyvos suorganizuoti architektūros sekciją būsimame suvažiavime. Gaila, kad tai buvo padaryta per vėlai. Per mėnesį negalima nei organizaciniu požvilgiu gerai reikalo sutvarkyti, nei, pagaliau, patiems paskaitininkams ir pranešėjams gerai reikiamą temą paruošti. Tačiau iš šalies atėjusi iniciatyva yra labai sveikintina. Negalima abejoti, kad 1967 metų suvažiavime bus ir meno ir architektūros sekcijos.

Jeigu nėra proporcijos tarp tikslųjų mokslų ir apskritai profesinių temų iš vienos pusės ir humanitarinių mokslų sritiės iš antros pusės, tai šis neproporcingumas iš dalies pareina nuo sekcijų organizatorių, pačių sekcijų pajėgumo ir pačios nebaigtos reorganizavimosi stadijos. Reikia tikėtis, kad greit baigsis pereinamasis susiorganizavimo ir bendram darbui mokslininkų apjungimo laikotarpis. Tada bus galima daugiau atkreipti dėmesio ir į patobulinimus pačios programos atžvilgiu.

— Ar nebuvo galvojama šį mokslinį suvažiavimą pajvairinti, kad ir kamerinio pobūdžio literatūros vakaru, meno paroda ar muzikos koncertu, kaip neretai tokiais atvejais kitų yra daroma?

— Taip, klausimas buvo svarstomas. Tik kai jis, nors ir svarbus savyje, palyginus su pagrindiniu suvažiavimo tikslu yra antraeilis, ir, be to, tos rūšies parengimų, palyginti, yra gausu, dėl praktinių sumetimų, ypatingai norint palikti laisvą laiką norintiems aplankyti parodą, nuo to plano buvo atsisakyta. Gal tai ir nėra visiškai pateisinantis motyvas, bet vis tik reikia skaitytis su konkrečiomis ir nepalankiomis tremties sąlygomis, kaip ir su besiorganizuojančios Akademijos pajėgomis. Neabejoju, kad ateityje, kiek tai sąlygos leis, ypatingai atsiradus mecenatų, tai bus vykdoma.

— Žinome, kad palaikote platų kontaktą su lietuviais ir nelietuviais katalikais mokslininkais. Kaip aptartumėte lietuvį kataliką mokslininką greta kitataučių? Ar lietuvis nuo kitų neatsilieka savo gilumu bei pažangumu, o gal net kitus pralenkia?

— Labai malonus klausimas, nes galiu į jį atsakyti labai teigiamai ir su pasididžiavimu. Suprantama, mokslininkai imama visumoje, ne pavieniui. Lietuvis mokslininkas tikrai neatsilieka nuo kitų, jiems pilnai prilygsta ir neretai kitataučių pralenkia. Bent dažnai tam yra duomenų. Gal lietuvio mokslininko padėtį kiek apsunkina nenormali tremties padėtis, medžiaginės sąlygos, visuomeninė veikla. Tokiu būdu lietuvis mokslininkas yra gal truputį susiskaldęs, truputį trukdomas, bet, iš antros pusės, toks ryšys su visuomene irgi teigiamai atsiliepia į patį mokslininką. Jau pats daugelio lietuvių mokslininkų ir profesorių lengvas į kitataučių universitetus įsijungimas yra džiugus reiškinys, aukštai atestuojąs lietuvį mokslininką. Lietuvis mokslininkas nėra išsieikvojęs, o pilnas energijos, idealizmo ir entuziazmo mokslinėje kūryboje.

Vakaro abstrakcija Pasaulinėje parodoje New Yorke
Nuotr. R. Kisieliaus

Negaliu tvirtinti, tačiau man atrodo, kad platesnė visuomenė per mažai pažįsta mokslininko uždavinius, tad nuosekliai mažai jį vertina ir mažai ateina jam pagalbon jo moksliniuose reikaluose, ypatingai kiek tai liečia mokslinės literatūros leidimą. Manyčiau, kad tai yra didelis žurnalisto ir apskritai periodikos uždavinys supažindinti plačiąją visuomenę su mokslininko problemomis ir nuteikti ją ateiti lietuviui mokslininkui pagalbon gyvybiniuose tautos reikaluose, jeigu jau ne savo ištekliais, nors ir tai priderėtų, bet nedrįsdamas per toli iš karto eiti, pasitenkinsiu mažiau tereikalaudamas, — nors savo neracionaliai prašvaistomas likučiais. Jau šitie nevertinami trupiniai labai daug galėtų pagelbėti mūsų mokslinei literatūrai.

— Kaip aplamai žiūrite į kataliko mokslininko situaciją moderniame šių laikų pasaulyje? Žiūrint tarptautiniu - globaliniu žvilgsniu, kaip vertinate kataliką mokslininką naujų laikų suvokimą ir kaip modernusis šių laikų pasaulis vertina kataliką mokslininką?

— Katalikas mokslininkas pradeda vis didėjančiu tempu atgauti 18—19 amžiuje prarastas pasaulyje pozicijas. Šis atgavimas yra labai ryškus. Kaip per mokslininkus ir inteligentiją prasidėjo pasaulio dechristianizacija, palengva pasiekdama ir plačias mases, taip dabar religinis atgimimas irgi smarkiai vyksta per mokslininkus, vis stipriau pasireiškiančius savo iki sielos gelmių sąmoninga krikščioniškąja pasaulėžiūra.

Katalikų mokslininkų naujųjų laikų suvokimą nedrįsčiau dar vertinti, nes tokio suvokimo dar beveik nėra. Tačiau labai pozityviai vertinu pačias katalikų mokslininkų pastangas ir mėginimą suvokti naujuosius laikus. Gyvename persilaužimo laikus, einame iš vieno laikotarpio į kitą, visiškai naują. Skirtumas tarp besibaigiančiojo ir būsimojo laikotarpio, mano nuomone, bus žymiai didesnis, negu tarp viduramžių ir renesanso. Čia kaip tik ir glūdi didelis kataliko mokslininko ir apskritai pačios L. K. M. Akademijos uždavinys, visu rimtumu pažvelgti ne tik į šiuos, dabartinius laikus, bet ir, truputį pakylant nuo pilkosios kasdienybės, pamėginti iš konkrečių praeities ir dabarties davinių, kiek tai galima, įspėti ateities realybę ir ją apvaldyti, krikščioniškai formuoti. Apreiškimas ir jo tiesos nesikeičia, kaip tas pats lieka Dievas visais laikais. Keičiasi tik formos, pagal žmonių nusiteikimus, pačią individualybę. Dievas žmogų tveria ne serijomis, o nepasikartojančia asmenybe.

Kad modernusis šių laikų pasaulis labai įvertina kataliką mokslininką, tenoriu tik vienu pavyzdžiu pavaizduoti, primindamas Teilhard de Chardin. Tegu jo tezės ir ne visur bus įrodytos ar pakankamai pagrįstos, tačiau jis išjudino klausimą iš mirties taško. Ir tai yra jo didelis nuopelnas. Kas dieną pasirodo bent vienas rimtas straipsnis mokslo žurnaluose jo iškeltais klausimais ir apie jį patį, o kas savaitę viena nauja knyga. Šitas faktas aiškiau kalba už žodžius.

— Grįžtant į lietuviškąją plotmę, sakykite, kokie yra akcentuotini L. K. M. Akademijos artimesnės ir tolimesnės ateities užmojai? Ar neplanuojama leisti daugiau mokslinių (ypač lituanistinių) veikalų, kurių gausa ligi šiol laisvojo pasaulio lietuviai per daug pasigirti negalime?

— Kadangi Akademija tebėra savo rikiavimosi ir raidos laikotarpyje, suminėsiu pradžioje tai, kas lengviau įvykdoma. Be penkių Akademijos židinių (Chicagos, New Yorko, Naujosios Anglijos, Detroito ir Montrealio Kanadoje) vyksta pasitarimai dėl įsteigimo židinių ir kitose didesnėse lietuvių kolonijose. Tačiau gana reikšmingas veiksnys ypač lituanistikai yra bebaigiamas organizuoti ir realizuoti Lietuvių studijų institutas Romoje. Po to svarbus uždavinys organizaciniu požvilgiu sekcijų įsteigimas atskiroms mokslo šakoms.

Dėl mokslinio pobūdžio veikalų leidimo yra daug projektų ir gražių norų. Tačiau visa pareina nuo medžiaginės paramos Akademijai iš visuomenės pusės. Šitos paramos tuo tarpu dar visiškai beveik nėra. Tad sunku ir neprasminga tuščiai kalbėti. Reikia tikėtis, kad visuomenės duosnumas pasireikš ir šitoje srityje, geriau ją supažindinus su Akademijos svarba ir jos reikalais.

Tačiau ir turimose nepalankiose sąlygose stengiamasi daryti, kas įmanoma. Kad mokslininkai turėtų leidinį, kuriame būtų skelbiamos jų studijos Akademija yra pasiryžusi išleisti Metraštį, kurio pirmasis numeris tebėra spaustuvėje visiškai prie pabaigos. Toks leidinys būtų didelė parama ir mokslininkams ir visuomenei.

— Ar jaučiate pakankamą dėmesį L. K. M. Akademijos veiklai lietuviškoje visuomenėje ir ko Akademija iš tos visuomenės labiausiai pageidautų?

Svarbiausias pageidavimas iš plačiosios visuomenės pusės būtų susilaukti daugiau medžiaginės paramos Akademijos moksliniam darbui plėsti, mokslinio turinio veikalams leisti. Akademija nėra pati sau. Ji yra tautai. Tai kultūrinis žiedas. Visos mūsų pastangos kultūros ir lietuvybės išlaikymo srityje, nors labai didelės ir vertingos, be mokslo akademijos nėra pakankamos. Praradę savo mokslininkus, nežiūrint visų kitų laimėjimų lietuvybei, tebūsime, populiariu posakiu išsireiškiant, tik trąša kitiem. Neturėdami savų mokslininkų, mes ne tik neatgausime nepriklausomybės (vien politikos neužtenka), bet svetimtaučiai mus vestų, mus auklėtų, mums primestų svetimas mūsų dvasiai savybes.

Brangiai kainuoja mokslininkų paruošimas ir mokslinė literatūra, bet ji nėra liukusas ar prabanga, o tautinės gyvybės pamatas. Todėl, jeigu plačiajai visuomenei Akademijos idėja yra svetima, visuomenės vadai turėtų geriau suprasti Akademijos pastangas, jas įvertinti ir paremti medžiagiškai jos mokslines pastangas. Mokslininkai ir Akademija medžiaginių išteklių neturi, o išlaidos didelės. Kituose kraštuose Akademijos yra išlaikomos arba valdžios arba turi stiprias fundacijas. Pas mus nėra nei vieno, nei antro. Ir tai žalingiausia. Tragišką lietuvio mokslininko padėtį charakterizuoja posakis: tegu džiaugias, kad jo studiją kas nors spausdina. Ką pasakytų darbininkas, dirbąs fabrike, jeigu kiekvienas, atvykęs į Ameriką iš tremties, tebūtų gavęs tiktai paraginimą džiaugtis, kad gali amerikoniškame fabrike dirbti 8, 10, gal net daugiau valandų visiškai neapmokamai —

Tokia liūdnai linksma fraze Profesorius užbaigė šį mūsų pokalbį. Būtų gera, kad po trejų metų, ruošiantis naujam L. K. M. Akademijos suvažiavimui, liečiant mūsų visuomenės dėmesio Akademijai reikalą, frazėje tepasiliktų tik tiesioginės ir konkrečios prasmės džiugioji jos dalis.

k. br.

TAUTOS ISTORIJOS PABIROS

Šimto tūkstančių rublių fondas

Kairiukščių šeima sumanė lietuvių švietimo draugijoms suorganizuoti 100,000 rublių fondą. Pagal sumanytojų planą iki 1915.I.1 turėjo būti surinkti 100,000 rublių trim švietimo organizacijoms: "Saulei", "Žiburiui" ir "Rytui". Ir 1913 m. gegužės 11 d. "Viltyje" 48 nr. paskelbta, kad pavieniai asmenys ar draugijos, užjaučiančios Lietuvos švietimo reikalus ir įstengią pažadėti įmokėti 100 rublių iki minėtos datos vienai ar visoms trims po lygiai (33 rb. 33 kap.), su sąlyga, jei atsiras tokių šimtininkų pilnas tūkstantis. Jei neatsiras pilnas tūkstantis aukotojų, pažadas negalios ir pasižadėjusieji nieko nemokės. Draugijos gaus 100,000 rb. arba nieko.

Šiam sumanymui pirmasis atsiliepė Žemaičių vyskupas Cirtautas, pažadėdamas kiekvienai draugijai po 100 rb. Jis "Saulei" jau anksčiau buvo davęs daugiau 2000 rb. Iki 1914 m. pradžios pažadų buvo 25,000 rb.

Kai pažadai Lietuvoje sumažėjo, tą reikalą pradėjo judinti JAV lietuviai, pažymėdami, kad šis reikalas nėra vienos Didžiosios Lietuvos. Kai kas net manė, kad tik Amerikos lietuviai galėtų tą sumanymą įvykdyti. "Kaip be mūsų Lietuva nebūtų turėjusi "Saulės" namų ir paskui "Tautos namų", taip be mūsų neįvykdys greičiausiai ir to sumanymo". Siūlomas ir konkretus planas. Manant, kad šiame krašte yra nemažiau 750 draugijų, įpareigojo kiekvieną draugiją parūpinti $52.00. Nurodoma, kad kun. F.B. Serafinas sutinka išmokėti visoms trims draugijoms po 100 rb., o A. Pocius — kiekvienai po 33 rb. 33 kap. Chicagos provincijos lietuvių kunigų susirinkimas nutarė remti 100,000 rb. fondą ir pažadėjo įmokėti po 300 rb. kunigai: Al. Skrypka, K. Skrypka, A. Ežerskis ir M. Krušas o kun. Žaikauskas — 100 rb.

Kai liko septyni mėnesiai iki termino, buvo džiaugtasi, kad sumanymas gali įvykti, nes Lietuvoje šimtinės augo, "Žiburys" sukruto gaudyti šimtinių pasižadėjimus. Viena kunigaikštienė Radvilienė pažadėjo 2,000 rb. Jis jau turėjo 159 pažadus. "Saulė" turėjo 95 šimtines, o "Rytas" — 68 šimtines. Iš JAV gauta pažadų 32 šimtinės. Tad viso 354 šimtinės.

LRKSA 29 seimas (įvykęs 1914. VI.2-4) nutarė paremti lietuvių švietimo fondą net šešiomis šimtinėmis: po 200 rb. kiekvienai draugijai. Neužilgo jau buvo džiaugiamasi, kad "Žiburys" gavo 182 šimtines, "Saulė" — 101 ir "Rytas" — 72. JAV lietuviai pažadėjo 43 šimtines. Vėliau JAV lietuvių pažadai pakilo iki 102.

Prasidėjęs Pirmas pasaulinis karas tą gražų planą suardė Lietuvoje, tad kun. M. Gustaitis IV LRK Federacijos kongrese (1915. IX. 23-25) Chicagoje įnešė rezoliuciją ,kurią vienbalsiai priėmė: "Lietuvių R.K. kongresas, pripažindamas didelę kultūrinę svarbą Kairiukščių šeimynos sumanymo, kad sudarius 100,000 rublių fondą lietuvių švietimo reikalams, turėdamas omenyje, kad Tėvynė — Lietuva jau yra pasižadėjusi 500 šimtinių ir jog daugiau pažadų sunku iš ten tikėtis, ypač dėl karės nelaimių, nutarė kuokarščiausiai agituoti, idant iki sausio 1 d., 1915 m. fondą užpildytų Amerikos lietuviai. Kadangi ligšiol Amerikoje surinkta 200 pasižadėjimų, tai da stinga 300, o sunku daugiaus tikėtis iš ypatų, tai kongresas, laikydamas šį dalyką vienu iš svarbiausių dabarties mūsų tautos reikalų, kreipiasi į visas Amerikos lietuvių katalikų draugijas ir įstaigas, kad kiekviena teiktųsi pažadėti tan fondan sulig išgalių..."

JAV lietuviai buvo pasižadėję 430 šimtinių rublių. Bet karas vertė JAV lietuvius rūpintis gelbėti badaujančią Lietuvą, tad šis reikalas atidėtas įvykdyti po karo. Ir tam reikalui išrinko komisiją.

Patys sumanytojai, verčiami realios padėties, terminą atidėjo: kai baigsis karas ir kariavusios valstybės pasirašys sutartį, nuo tos dienos duodama vieneri metai. Jei iki to momento nebus pilno tūkstančio aukotojų, sumanymas nueis niekais. Ir kai baigėsi karas ir kariavusios valstybės pasirašė sutartį, tas fondas nebeatsigavo, nes buvo iškilę daugybė naujų rūpesčių.

Vincentas Liulevičius

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai. Med. ban. dažai. Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5084

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229.
Res. telef. WAlbrook 5-5076

Res. HE 6-1670
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepia skambinti MI 3-0001

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PRospect 8-1717
Resid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; treč. uždaryta. Antrad. ir penkt. vakarais nuo 7 iki 8.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val. kasdien nuo 6—8 val. vak. Šešt. 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rez. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Tel. ofiso HE 4-5758; Res. HI 5-3225
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9 val. penktad. 10 v. r. iki 9 v. v., Šeštad. 10 v. r. iki 1 p. p. Ligonius priima pagal susitarimą.

Tel. ofiso 735-4477; Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFOD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Rd.
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šešt. 12—3 v. p. p.
Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKŠA
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 iki 1 v. ir nuo 4 iki 7 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta.

Tel. GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius, uždaryta.

Ofiso PR 6-1795. Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
2300 West 51st Street
Oakley Medical Arts
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2—4 ir 6—9 ir pagal susitarimą.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir Šeštad., tik susitarus.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad ir penktad. nuo 12-4 p. p., 6:30-8:30 val. vak. Šeštad. 12-4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto. — 1 v. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Rez. tel. 239-2919.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(OFISO IR REZID.)
Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIONAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Tel. — PRospect 8-7773
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p., antrad. ir penktad. 5-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadieniais uždaryta
ATOSTOGOSE NUO RUGPIŪČIO 16 D. IKI RUGSĖJO 8 D.

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PUllman 5-6766
Namų: BEverly 8-3946
Priėm. val.: kasdien 6-8 v. v., šešt. 1-4 p. p. ir treč. uždaryta.

Tel. CE 6-0720 arba 283-4600
DR. C. K. PAULIS
DIAGNOSTIKA IR VIDAUS LIGOS
Monroe Building, Suite 709
104 South Michigan Avenue
Valandos susitarus telefonu

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 p. p.
Išskyrus trečiadienį
Šeštadieniais 10-5 v. p. p.

Tel. RE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Ofisas 2659 W. 59th Street
VALANDOS: 2-4 p.p. ir 6-8 p.p
Trečiadieniais ir šeštadieniais uždaryta.

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 South Kedzie Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL.: kasdien nuo 2 iki 8 val. vak. Treč. ir sekmad. tik susitarus

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINĖS LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: Pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šešad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
1 val. p. p. iki 8 v. v. kasdien; treč. uždaryta; šešt. nuo 10 v. r. iki 1 popiet.

Rez. tel. PR 9-6730
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslės ir šlapumo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-os ir Campbell Avenue kampas), tel. 776-2880; 30 N. Michigan ave. Suite 808, tel. CE 6-7264.
Valandos pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. p. ir 6-8 p. p.
Penkt. tik 1-3 p. p.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

Offiso telef. CLiffside 4-2896
Resid. telef. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
4644 So. Ashland Avenue
Valandos kiekvieną dieną 2—4 ir 6—8 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta, priimama pagal susitarimą. Šeštadieniais nuo 2 v. iki 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2—4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priiminėja ligonius tik susitarus.
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 p. p.
Treč. ir šešt. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v.
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiadieniais uždaryta
ATOSTOGOSE IKI AUGUST 31.
PAVADUOJA:: DR. V. TAURAS.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Šeštad. nuo 2 iki 4 v. Treč. ir sekm. tik skubiais atvejais ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446. rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad.pagal sutartį

DR. P. Z. ZALATORIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 South Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257. rez. PR 6-6652
Rez. 6600 So. Ashland Avenue
Val. 11 v. ryto iki 2 v. p. p. 6-7 v. v.

Perskaitę "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.

MODERNIOJI ALCHEMIJA

Kai viduramžių sapnas virsta realybe

JONAS RUGIS

Mūsų laikų mokslas įvykdė viduramžių alchemikų sapną, kurie tiek laiko ieškojo būdo vieną cheminį elementą paversti kitu, siekdami pagaminti auksą iš kitų metalų. Kiekvienas mūsų yra matęs senų paveikslų, vaizduojančių senovės alchemikus jų laboratorijose. Tie savos idėjos fanatikai praleisdavo gyvenimą prie laboratorijos krosnies, kaitindami įvairių medžiagų mišinius. Jų darbai vis dėlto neliko be naudos. Jie suteikė daug žinių chemijos mokslui, kurio pradžios ir tenka ieškoti alchemikų darbuose.

Alchemikų pastangos pakeisti elementus nepasisekė. Tai nebuvo mokslinės pastangos. Ir mokslas išaiškino, kad toks pakeitimas chemijoje neįmanomas. Gamtoje yra eilės elementų, nuo lengviausio — vandenilio iki sunkiausio — uranijaus. Iš tų elementų susidaro visos pasaulyje esančios medžiagos. Pagal savo savybes elementai yra sugrupuoti ir išrikiuoti eilėje. Kiekvienam teko girdėti apie cheminių elementų periodinę lentelę, t. v. Mendelejevo tabelę, nes ją pirmas sudarė garsus rusų chemikas Dimitrijus Mendelejevas. Kai buvo išaiškinta atomų sudėtis, paaiškėjo ir tokio elementų išrikiavimo pagrindas. Einant nuo vandenilio iki uranijaus, priskaitomi 92 galimi elementai. Bet gamtoje jų randama tik 90. Nežiūrint kruopščiausių tyrinėjimų, chemikams nebuvo pavykę surasti 43-čio ir 61-mo elementų. Chemijos mokslas tų dviejų elementų nebuvimą gamtoje negalėjo išaiškinti.

Bet štai, šiame mūsų atominiame amžiuje, išstudijavus atomų sudėtingumą ir dalį jų painios struktūros paslapčių, atsirado nauja mokslo šaka — **atominė fizika.** Ji sugebėjo ne tik išaiškinti chemijos elementų paslaptį, bet ir įvykdyti alchemikų svajonę, vieno elemento pakeitimą į kitą. Tiesa, dabartinis mokslas negamina aukso, bet jis gamina kitus, gal dar svarbesnius elementus.

Štai iš nikelio gaminamas kobaltas. Ir ta gamyba specialiuose atominiuose įrengimuose vykdoma plačiu mastu. Toks dirbtinis kobaltas skiriasi nuo gamtoje randamo tik tuo, kad jis yra radioaktyvus, skleidžia spinduliavimą. Jis yra panaudojamas t. v. kobalto bombose, kurios yra plačiai vartojamos ligoninėse, sėkmingai gydant susirgusius vėžio liga.

Atominė fizika taipgi išaiškino nebuvimą gamtoje 43-čio ir 61-mo elementų ir net juos pagamino. Paėmus 44-tą elementą — rutenijų ir jį atitinkamai paveikus ciklotrono spinduliais, gaunamas tas paslaptingas elementas, pavadintas technecijumi. Panašiai iš 62-ro elemento samarijaus gaunamas 61-mas elementas pavadintas prometėjumi. Bet rankomis juos liesti nepatartina, nes jie yra, panašiai kaip radijus ar uranijus, radioatkyvūs ir jų spinduliavimai kenksmingi.

Kodėlgi randame gamtoje radioaktyvaus uranijaus, o ne randame nei technecijaus nei prometėjaus. Čia tenka susipažinti su vienu atominio mokslo vartojamu terminu t. v. periodu. Periodas tai yra laikotarpis, kurio bėgyje pusė esamo kiekio radioaktyvaus elemento išsisklaido, pavirsdama kitu elementu ir spinduliavimo energija. Praėjus dešimčiai periodų laiko, tokiu būdu palieka tik tūkstantinė dalis pradinio kiekio radioaktyvaus elemento. Technecijaus periodas siekia dviejų milijonų metų. Tai, atrodo, labai ilgas laikotarpis, bet lyginant jį su Žemės rutulio amžiumi, siekiančiu apie 4 bilijonus metų, tai yra labai trumpas laikotarpis. Visas technecijus, atsiradęs Žemės susidarymo laiku, turėjo laiko išsisklaidyti. Prometėjus dar greičiau pranyko gamtoje, nes jo periodas yra dar trumpesnis ir siekia tik kelių metų.

Kodėl Žemės plutoje nepranyko toks radioaktyvus elementas kaip uranijus? Šitai pasidaro aišku, kuomet sužinome, kad uranijaus periodas yra apie 4 bilijonai metų. O tai reiškia, kad Žemės plutoje yra dar pusė to kiekio uranijaus, kuris joje buvo Žemei atsiradus. Pastoviausias radioaktyvus elementas yra 92-as — uranijus. Jei gamtoje randame mažiau pastovių radioaktyvių elementų, kaip pvz. radijus ar kiti, tai todėl tik, kad jie susidaro iš uranijaus, jam skaldantis.

Atominės fizikos mokslininkai pradėjo tyrinėti galimybę radioaktyvių elementų sunkesnių už uranijų, užimančių elementų eilėje aukštesnę kaip 92-ą vietą. Jie gal egzistavo ir pranyko dėl savo periodo trumpumo. Tokiems tyrinėjimams buvo panaudoti milžiniški ciklotronai, betatronai ir panašūs atominiai įrengimai, apie kuriuos tiek daug rašoma. Kiekvienas yra girdėjęs apie milžiniškus, daug milijonų dolerių kainavusius atominius įrengimus Berkeley, Californijoje. Ir štai mokslininkų tyrinėjimai ir pastangos pasiekė stebėtinų rezultatų. Žmogui pasisekė pagaminti naujus elementus. Buvo sukurtas elementas 93-čias — neptūnijus, 94-tas — plutonijus, 95-tas — americijus, 96-tas — kurijus, 97-tas berkelijus, 98-tas californijus, 99-as einšteinijus, 100-nis fermijus, 101-as mendelevijus, 102-as nobelijus ir 103-čias — lavrencijus.

Kokį milžinišką darbą turėjo atlikti mokslininkai, sukurdami tuos naujus elementus, vaizdžiai nusako lavrencijaus sukūrimo istorija. Darbas tęsėsi beveik trejetą metų. Pradžiai buvo būtina pagaminti reikiamą kiekį 98-ojo elemento — californijaus. To elemento pasisekė pagaminti tris milijonines dalis vieno gramo: to mažučio kiekio užteko tolimesniam darbui. Prie pagaminto californijaus negalima buvo arčiau net prieiti, nes jo radioaktyvūs spinduliavimai būtų užmušę žmogų per kelias minutes. Su juo reikėjo dirbti tik iš tolumos, gerai apsisaugojus, panaudojant specialius įrengimus, mechanines rankas. Šitas mažytis kiekis californijaus buvo rūpestingai chemiškai išvalytas nuo galimų priemaišų. Po to californijus buvo bombarduojamas tam reikalui specialiomis atominėmis dalelėmis, boro elemento branduoliais. Tam bombardavimui įvykdyti reikėjo suplanuoti ir pagaminti specialius, sudėtingus atominius įrengimus, kainavusius daug milijonų dolerių.

Ir štai tų darbų rezultatas: 1961 metais buvo sukurtas naujas elementas — 103-čias, pavadintas lavrencijumi. Tuo buvo pagerbtas garsus Amerikos mokslininkas Ernestas O. Lawrence, išradęs ciklotroną ir įgalinęs pagaminti naujus radioaktyvius elementus. Dauguma tų elementų ir buvo sukurtų Berkeley, Californijoje, kur dirbo Lawrence.

To naujo elemento pasisekė pagaminti tik lengvai suskaitomus atomų kiekius, o jo periodas pasirodė siekiąs tik 8 sekundžių.

Skaitytojui gali kilti mintis: tiek metų sunkaus darbo, didžiausių proto pastangų, mirtino pavojaus, milžiniško pinigų kiekio tik tam, kad būtų gauta milijoninės dalys gramo kažkokios medžiagos, kuri egzistuoja vos kelias sekundes. Kam tai visa reikalinga?

Atsiminkime, kad panašios mintys lydėjo daugelį mokslinių darbų ir pastangų, pradedant Koperniku ir Galilėjumi ir baigiant Einsteinu, Rutherfordu ir Planku. O tie darbai pakeitė žmonijos gyvenimą. Mokslo siekimai nėra pirmoje eilėje utilitariniai. Mokslas siekia ne aukso, bet tiesos pažinimo. Jis siekia gamtos paslapčių supratimo, Dievo kūrinio pažinimo, kad geriau pažintų Kūrėją ir geriau suprastų žmogaus buvimo Žemėje prasmę, nustatytą jam Sutvėrėjo.

Ir čia toks mokslininkų darbas turi milžiniškos reikšmės. Mokslo paskutinieji atsiekimai pvz. sugriovė tą materializmą, kuriuo bolševizmo kūrėjai rėmė savo komunistinę dialektinio materializmo ideologiją. Nebe reikalo Sovietuose dabar stengiamasi nuslėpti Einsteino formules ir bergždžiai ieškoma materialistinio naujų mokslo teorijų aiškinimo. Mokslo atradimai rodo žmonėm naujus, kilnius pažangos kelius, o mokslininkų darbas duoda gražų pavyzdį pasišventimo, ištvermės ir kilnaus entuziazmo.

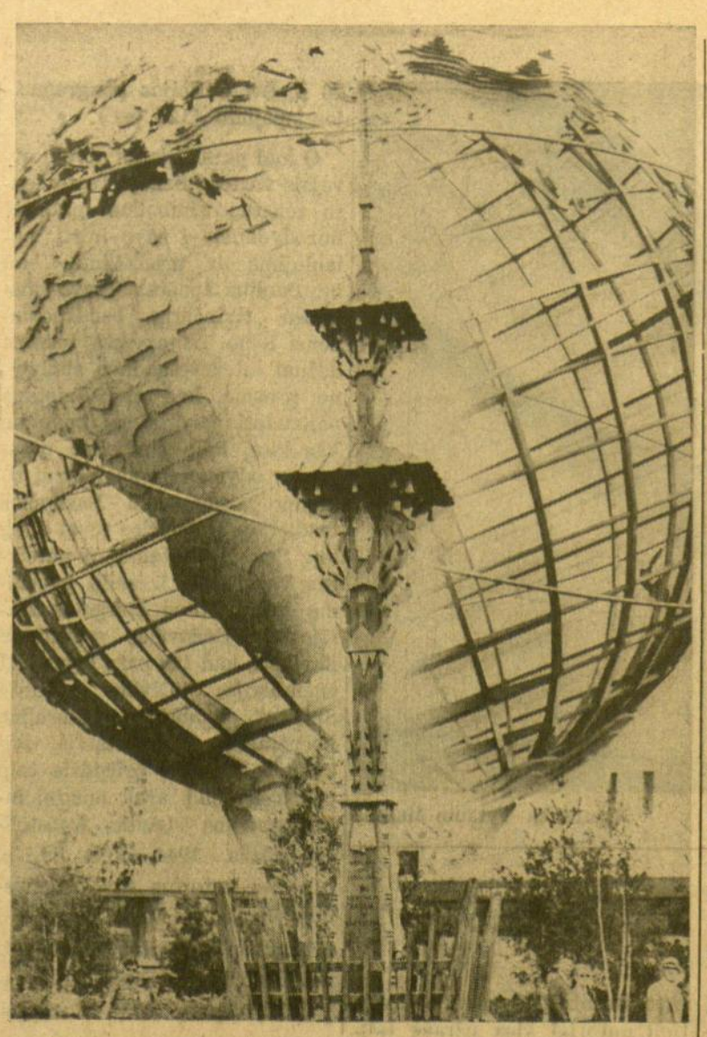

KRYŽIUS TAUTŲ KRYŽKELĖJE

Tautų kryžkelėj rymodams,
Tarp berželių ir žiedų,
Prakalbėk, senasis kryžiau
Nebylės tautos vardu...

Prabilk lūpom partizanų
Į pracinančias minias,
Ir uždek kovot už laisvę
Milijonų krūtines...

Tu čia liudyki pasauliui,
Kad lietuvių širdyse,
Dar liepsnoja laisvės ugnys
Ir gyva dar jos dvasia...

Eilėraštis ir nuotrauka Romualdo Kisieliaus

Suvažiavimo Darbų V tomas

Bendras turinys ir stabtelėjimas prie teologijos sekcijos minčių

SUVAŽIAVIMO DARBAI, V TOMAS. Leidinį redagavo **prof. A.Liuima, S.J.,** spaudos išlaidas dengė knygos mylėtojas **kun. J. A. Karalius,** išleido Lietuvių katalikų mokslo akademija Romoje 1964, spausdino Pontificia Universita Gregoriana spaustuvė Romoje. Apimtis 647 psl., kaina $10.00. Gaunama "Drauge".

*

Lietuvių katalikų mokslo akademijos penktasis iš eilės ir pirmasis JAV suvažiavimas įvyko 1961 Chicagoje. Tačiau tame suvažiavime turėtų paskaitų surinkimas, suvienodinimas, suredagavimas ir išspausdinimas prasitęsė iki sekančio suvažiavimo, kuris įvyks 1964 rugsėjo 5-7 dienomis New Yorke.

L.K.M.A. penkto suvažiavimo darbai apima 23 paskaitas, Jo Eminencijos kardinolo Pizzardo laišką, redaktoriaus prakalbą, suvažiavimo darbų eigą ir A. A. Liuimos sudarytą asmenvardžių ir vietovardžių rodyklę.

Trys paskaitos: kun. S. Ylos "Lietuvių katalikų mokslo akademija" (Bendras žvilgsnis į praeitą kelią), dr. Juozo Girniaus "Krikščioniškoji atsakomybė istorinėje laiko tėkmėje" ir prof. Juozo Ereto "Mūsų vieta šių dienų minčių ir kūrybos pasaulyje" yra pilnaties posėdžių paskaitos, o visos kitos yra specifinių sekcijų paskaitos.

Teologijos sekcija apima: vyskupo Vincento Brizgio "Pasauliečių dalyvavimas Bažnyčios misijoje" ir prel. Lado Tulabos "Švento Rašto aiškinimas pagal Bažnyčios nurodymus".

Filosofijos sekcijoje telpa: kun. Andriaus Baltinio "Modernusis žmogus ir tikėjimas į Dievą", kun. Petro Celiešiaus "Egzintencializmas krikščionybės šviesoje" ir prof. Justino Pikūno "Žmogaus uždaviniai mokslo šviesoje".

Sociologijos mokslų sekciją sudaro: kun. Vytauto Bagdanavičiaus, MIC "Santykiai tarp žmonių komunizme" ir Gedimino Galvos "Socialinės santvarkos krizė".

Pedagogikos sekcijoj yra prof. Antano Šerkšno "Amerikos ir Sovietų mokykla" ir prof. Raimundo Jančausko "Tautinės kultūros galimumai JAV mokyklose".

Medicinos mokslų sekcija turi: dr. Juozo Meškausko "Gimdymų kontrolės klausimą" ir dr. Aldonos Balčytės-Gravrokienės "Antibiotikai modernioje medicinoje".

Tikslųjų ir gamtos mokslų sekcijai skirtos 5 paskaitos: dr. Česlovo Masaičio "Determinizmas ir atsitiktinumas", dr. Jono Rugio "Ar atomo tyrinėjimai pradėjo naują erą?", dr. Arūno Liulevičiaus "Matematika ir realybė", dr. Vlado Lito "Evoliucijos teorija ir krikščioniškoji pasaulėžiūra" ir dr. Adolfo Damušio "Polimerų struktūra sintetikuose ir gyvoji ląstelė".

Istorijos mokslų sekciją užpildo keturi paskaitininkai: prof. Antanas Kučas "Amerikos lietuvių ryšiai su tėvyne", kun. Kazimieras Matulaitis, MIC, "Lietuvių vienuolijų įnašas mūsų išeivijai", prof. Kostas Jurgėla "Lietuviai Amerikoje prieš masinę imigraciją ir tautinį atgimimą" ir prof. Zenonas Ivinskis "Lietuvos istorija naujų šaltinių ir pokario tyrinėjimų šviesoje".

Sunku būtų trumpos apybraižos rėmuose apibūdinti visas "Suvažiavimo Darbų" paskaitas. Čia noriu bent trumpai paliesti teologinės sekcijos darbus.

J.E. vyskupas V. Brizgys kelia pasauliečių Bažnyčios misijoje dalyvavimo problemą. Ši problema yra ne tiktai įdomi, bet kartu ir aktuali. Ji paskutiniu laiku minima ne tik paskirų teologų ir sociologų, bet virsta tikru nauju sąjūdžiu, kuris rado atgarsio net dabar vykstančiame Visuotiniame Bažnyčios susirinkime, įsteigiant pasauliečių apaštalavimo sekretoriatą.

(Nukelta į 4 psl.)

SALOMĖJA NĖRIS -BAČINSKAITĖ

Žodis jos tragedijos klausimu

M. KRUPAVIČIUS

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

Lietuvis nebolševikas jai nebuvo nekenčiamas buržujus ir priešas. Lietuvių vežimas į tolimus Rusijos pasviečius jos nedžiugino. Ji, kiek galėdama, pavojuje atsidūrusiems lietuviams stengdavosi padėti. Žinodama, kas įrašytas iš jos pažįstamų ar giminių į anųjų sąrašus, pasistengdavo tuoj įspėti. Taip buvo įspėti jos namiškiai, ir visa eilė kitų lietuvių. Vienam Kaune gyvenančiam ir dirbusiam vienoj valstybinėj įstaigoj inžinieriui susidarė rimtas pavojus iš bolševikų pusės. Jis kreipėsi į Salę pagalbos. Salė su juo nuėjo į reikiamą įstaigą ir pradėjo jį teisinti ir užtarauti. Pareigūnas pasakė, kad mielai jam padėtų, bet per vėlu, byla išsiųsta į Maskvą. Tačiau Salės prašomas, jis tą inžinierių perkėlė į kitą saugesnę vietą toliau nuo tų bolševikų, kurie buvo pasiryžę juo nusikratyti. Naujoj vietoj jis gyveno ramiai, bet, abejodamas visišku savo saugumu, pasitraukė į Vakarus. Dabar gyvena mano kaimynystėj. Jis pats man šią savo istoriją pasakojo. Dėkingumą Salei jis ligi šiol išlaikė savo širdy.

Salė išliko ir patriotė, savo lietuviškos žemelės karšta mylėtoja. Nesijimu čia įrodinėti jos eilėraščių ištraukomis. Aleksandros Eivienės rekomenduojama, dr. Vanda Daugirdaitė-Sruogienė atsiuntė man apie Salę pluoštą žinių (laiškas rašytas 1964.VI. 15). Žinios gana įdomios, mano kitur neužtiktos. Sruogienė Salę arčiau pažino ir sueėjo su ja į glaudžius santykius 1937 m., kai ji buvo paskirta mokytoja į III Kauno gimnaziją, kurioj Sruogienė buvo inspektorė. Griniaus teigimu Salės "psichinis posūkis į socialistus įvyko 1929-30 metais... Prosovietiniai rašytojai Lietuvoj šiandien skelbia, kad S. Nėriai lemiamieji posūkio metai buvę 1931... Bet 1931 m. tebuvo tik vienas ryškesnių svyravimo etapų". Nesigilinsiu į klausimą, kuriais metais Salė metė ateitininkiškas gretas. Aišku viena — Salė 1937 metais jau buvo "subrendusi bolševikė". Ir štai apie tą "subrendusią bolševikę" rašo Sruogienė: "Didelio įspūdžio man padarė Salomėja laike mokytojų ekskursijos į Vilnių ir Vilniaus kraštą liepos m. 1939 m. Keliavom autobusu. Mano vyras su dukra ir Vincu Krėve sekė paskui lengva mašina. Krėvė labai mėgo Salomėją... Salomėja buvo kaip transe. Susikaupus, tyli lankydavo istorines vietas, pilis, rodosi, norėdama išlaikyti savyje kiekvieną įspūdį, įamžinti tai, ką akys matė. Kiekvienas jautresnis istorinis prisiminimas ją pravirkindavo. Ji vaikščiojo po šventąją Lietuvos žemę su giliu pietizmu, atsidūrus Vilnijoje lyg išėjo į praeitį, lyg toje praeity gyveno. Su pagarbumu prisimindavo kur koks mūsų didis žmogus gyveno, kur jis veikė, kur savo pėdsakus paliko... Atsidūrėm Adomo Mickevičiaus tėviškėje, Naugarduke ir jo apylinkėse. "Pone Tade" aprašytoji gamta dar tebedvelkė tuo pačiu senoviniu grožiu, Svitezės ežeras priminė visą dainiaus romantiką... Ji gėrė į save Lietuvos grožį, žavėjosi poezija, ir savo išgyvenimus, savo nuotaiką, savo entuziazmą perteikė mums visiems... Gimnazijos mokiniai ją mėgo, net adoravo. Jei kitiems mokytojams buvo daromi nemalonumai, jei kiti buvo pašiepiami, Salomėjos nedrįsdavo įžeisti net didžiausi išdykėliai. Mano duktė, toliau rašo Sruogienė, buvo jos dėstomoje klasėje. Ji man pasakojo, kad Salomėja mokėdavo nepaprastai sudominti klasę lietuvių literatūra. Būdavo skaito eilėraščius ir pradeda verkti, klasė paskui ją... Mokiniai ją laikė didele patriote, kenčiančia už kraštą nelaimes..."

1939 m. krašto nelaimės Sruogienę ilgesniam laikui su Sale išskyrė. Sruogai išsikėlė į Vilnių, o Salė pasiliko Kaune. Ir tik 1941 m. pradžioje Salė juos aplankė. Apie šį susitikimą Sruogienė taip rašo: "Salomėja įėjo pas mus, raudoną žvaigždę prisisegus. Nespėjome pasisveikinti, kai aš neiškentus jai rėžiau:

— Kodėl ateini pas mus su tuo ženklu? Juk žinai, kaip mes jo nekenčiame!

Salomėja išraudo, pažvelgė į mane tiesiai į akis ir tvirtai tarė:

— Aš parašiau tą poemą, aš sutikau būti atstove, aš važiuosiu į Maskvą, nes man pažadėta duoti pasimatymą su Stalinu. Aš jam pasakysiu, kaip rusai skriaudžia Lietuvą!

— Kokia tu esi naivi!, — vėl jai drožiau, — nejaugi tu nežinai, kad visa bloga kaip tik iš Stalino ir eina?

— Ne, ne! Aš pas jį ieškosiu teisybės!"

Tai buvo paskutinis Sruogienės su Sale pasikalbėjimas.

Tolygų pasikalbėjimą su Sale turėjo ir Ignas Malinauskas-Malėnas, kitų pasakojimu, kurį laiką apie ją rėžęs sparnu. Jie kalbėjosi draugiškai, ramiai. Salė negalėjo pakęsti tos priespaudos ir to skriaudimo, kurį atnešė bolševikai Lietuvai ir jos žmonėms. Ji kentėjo su kenčiančia Lietuva. Salė pasakojusi Malinauskui, kad ji nori pasimatyti su Stalinu, jam išpasakoti visas daromas bolševikų Lietuvai skriaudas, nekaltų lietuvių persekiojimus ir baudimus. Ji tvirtai tikėjo, kad "teisingasis" Stalinas jos išklausys ir Lietuvą apgins nuo tų priespaudų ir skriaudų. Ilgi Malinausko įtikinėjimai ir argumentai Salės neįtikino. Tuo metu Salei Stalinas buvo saulė. O vis dėlto ir tada, kai Salei Maskvos šviesa imponavo, kai ant savo krūtinės turėjo prisisegusi raudonąją žvaigždę, jai daugiau rūpėjo Lietuva negu Maskva, ją nenustojo mylėti ir ja rūpintis. **Ji pasiliko tikra Lietuvos patriotė,** kaip buvusi, nors ir buvo raudonąja skraiste apsigaubusi. Čia ir kyla klausimas, ar Salė buvo tikra bolševikė?

Grinius Salės ir sielą ir kūną išblusinėjo. Išvartė jos visas siūles. Darė jai tokių priekaištų, kokių galima kiekvienam padaryti. Pvz. Nėries "protas nepajėgus svarstymui ir analizei, matematika nesisekė, universitete neparodė didesnio intelektualinio pajėgumo bei intereso filosofinėms problemoms, abstraktinis protavimas jai buvo per sunkus ir neįdomus ir t.t.". Reikalavimai perdėti, nieku nepagrįsti. Ir genijai savo genialumą parodo tik vienoj ar kitoj šakoj. Palaiminto Bedos enciklopedistų laikai jau praėjo. Šiandien kas sprendžia autoritetingai visų mokslų klausimus, nieko neišsprendžia. Aš manau, kad ir pats kritikas ne visus mokslus lygiai mėgo, ne visiems mokslams lygiai dėmesio kreipė ir ne visiems jiems lygaus gabumo turėjo. Juk yra žmonių praktinio proto ir abstraktinio. Jiems negalima jokio priekaišto daryti ar ieškoti bet kokio nenormalumo. Jei Salė to ar kito mokomo dalyko nemėgo ir mažai į jį kreipė dėmesio, tai ne yda, ne bukaprotiškumas. Salė gimnazijoj ėjo kasmet iš klasės į klasę, o universitete — iš kurso į kursą, tad turėjo būti sugabi visoms mokomoms disciplinoms suprasti ir jas aprėpti. Jau senovės romėnai suformulavo sentenciją: Timeo virum unius libri — bijau vienos knygos, vieno mokslo žmogaus, nes jis šioj srityj nenugalimas, tvirtas. Ir Salė mokykloje rengėsi būti "unius libri" — poetinės kūrybos poete moterim.

O tačiau tas griežtesnis cenzorius ir kontrolierius Salės "bolševizmą" išsprendė gana objektyviai ir teisingai. Jo žodžiais Salė buvo **"nei bolševikų herojė, nei niekšiška lietuvių išdavikė".** Mano giliausiu įsitikinimu ji savo siela ir širdimi niekad nebuvo bolševikė, nors tam tikru metu kalbėjo ir rašė bolševikiškais žodžiais. Jos pirmas posūkis į bolševizmą buvo tada, kai susirišo su "Trečiu Frontu", kuris buvo prieangis į bolševikų "rojų". Bet ji su jais susirišo tik materialiai. Sielą paliko laisvą, nors ir buvo spaudžiama ir ją jiems atiduoti. Apie tai ji pasipasakojo savo eilėrašty Dėdės: "Girdėjot? Plūsta, barasi / Protingi mano dėdės — / Kam, sako, užsidariusi, / Nebūtus daiktus giedi? / Kam audros, kam tie sakalai, / Tie karžygiai žaizdoti? / Realų, gyvą privalai / Gyvenimą vaizduoti./ Jei, kaip jie nori nedarai, — / Būk baisiai rūpestinga, — / Vis negerai ir negerai / Ir pastabumo stinga." Taip visą savo bol-

(Nukelta į 4 psl.)

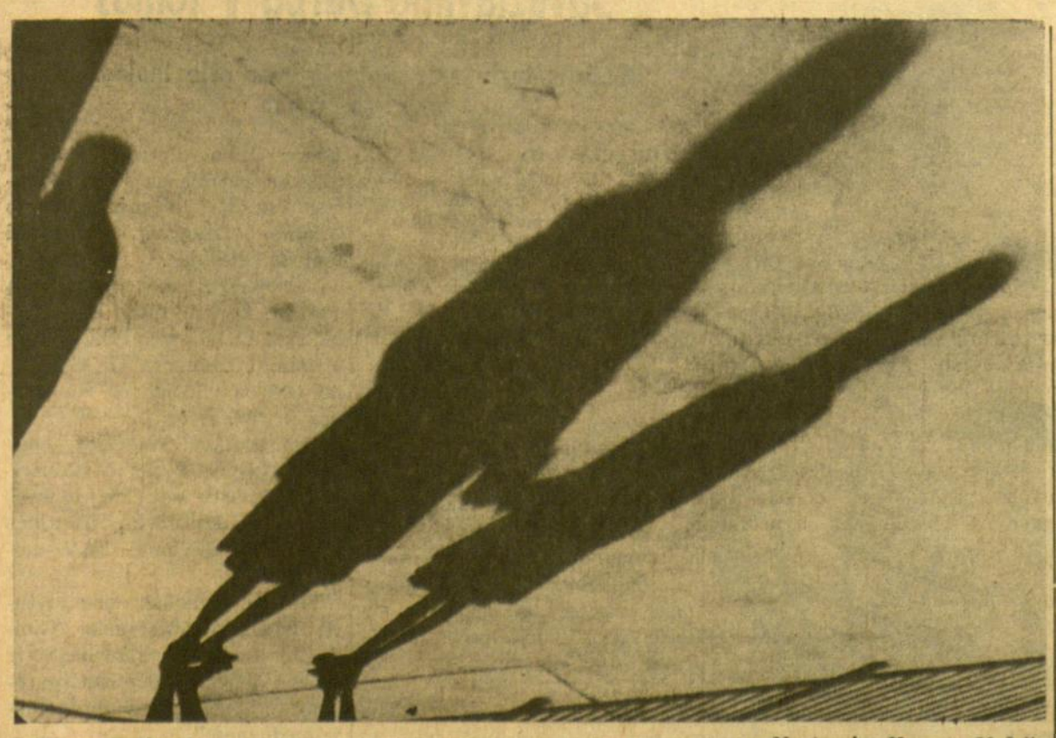

Šešėliams ilgėjant... Nuotrauka Vytauto Maželio

"SUVAŽIAVIMO DARBŲ" V TOMAS

(Atkelta iš 3 psl.).

Kas supranta pasaulietį tik ta prasme, kad jis yra pasyvus klausytojas ir tik nurodymų vykdytojas, tas yra pažeidęs pasauliečio sąvoką. Pasauliečio rolė yra ne pasyvi, bet aktyvi: "...reikia aktyvesnio, intensyvesnio ir metodingesnio katalikų pasauliečių dalyvavimo žmonijos kristianizacijoje ir atpirkime" (109 psl.).

Jeigu vyskupo šventimus gavęs asmuo turįs trejopą galią: pašvęsti, mokyti ir valdyti, o kunigystės šventimus gavęs turi tik pašventimo galią (mokyti ir valdyti), galias turi gauti iš specialaus Bažnyčios autoriteto įgaliojimo, tai pasaulietis neturi tik pašventimo galios. O kitas dvi gali gauti iš įgaliojimo: "Vyskupas gali ir pasaulietį žmogų įgalioti jo diecezijoje ką nors valdyti, gali įgalioti mokyti" (112 psl.). Taigi, nors pasauliečių apaštalavimas yra bažnytinės hierarchijos vadovybėje, bet vis dėlto jis yra aktyvus apaštalavimas. Pasaulietis yra, šalia dvasininkų, Kristaus apaštalas: "Pasauliečiai turi pašvęsti darbo, prekybos, auklėjimo vietas ir sritis, turi pašvęsti politiką ir visą pasaulio gyvenimą" (110 psl.). Klaidinga yra apriboti pasauliečio krikščionišką gyvenimą vien religiniu pasireiškimu. Jis, kaip apaštalas, turi reikštis ne tik bažnyčioje, bet ir už bažnyčios: "Žmonijos krikščioniško gyvenimo klausimai paliečiami visur. Katalikas turi ne tik katekizmą mokėti, o krikščioninti žmonijos gyvenimą" (113 psl.).

Pasyviųjų rolėje tėra besimokantieji tikėjimo tiesų. Jie yra tikra prasme klausytojai, o visi kiti krikščionys yra veikiančiųjų eilėse. Tarp jų skirtumas tėra apaštalavimo laipsnio skirtumas. Jeigu prileisime, kad vyskupas yra trečiame apaštalavimo laipsnyje, tai kunigas antrame, o pasaulietis pirmame. Tačiau visi atlieka Kristaus Bažnyčioje apaštalavimo darbą. Šio teiginio vaizdumui galime pažvelgti į misijų kraštuose atliekamus darbus. Ten į apaštalavimo darbą visu intensyvumu lygiai įsijungia dvasininkai, vienuoliai ir pasauliečiai. Tokioje pat dvasioje turėtume veikti ne tik misijų kraštuose, bet lygiai ir krikštytose tautose prieš įsigalinčią nukrikščionėjimo laicistinę dvasią.

Antroje teologinėj paskaitoje prel. L. Tulaba iškelia Švento Rašto aiškinimo problemą.

Iš pateiktos medžiagos matome autorių stengiantis susitelkti prie, taip vadinamos, **literalinės** Šventraščio interpretacijos. Pagal šį aiškinimą Šventų Knygų tekstus ištisai diktavo Šventoji Dvasia, o įkvėptieji autoriai visa užrašė taip, kaip jiems buvo įkvėpimo momentu pateikiama. Jie yra tuo būdu tik instrumentalūs užrašytojai to, kas jiems buvo padiktuota, ar įkvėpta. Tuo būdu visos Švento Rašto knygos tiek jų visumoje, tiek paskirose dalyse yra Šventos Dvasios įkvėptos ir dėl to neklaidingos ne tik tikėjimo ir doros dalykuose, bet taip pat ir pasaulinių mokslų paduotuose dalykuose (124 psl.).

Kitų Šventraščio interpretacijos esančių teologinių teorijų straipsnio autorius visai nepateikia ir neperduoda, o ribojasi vienu trumpu jas atmetančiu neva Pijaus XII pareiškimu: "Šv. Tėvas toliau atmeta, kaip aiškiai priešingą Bažnyčios mokymui, taip vadinamą dvasinę ar simbolinę egzegezę, kurios kai kas griebiasi, kad išvengtų kai kurių žodiniam sv. teksto aiškinime užtinkamų sunkumų" (125 psl.).

Savo iškeltai tezei sustiprinti autorius pateikia stiprių argumentų, surankiotų iš popiežių enciklikų pasisakymų, kaip va: Leono XIII — "Providentissimus, Pijaus X — "Lamentabile", "Pascendi", Benedikto XV — "Spiritus Paraclitus", Pijaus XII "Humani Generis", "Divino afflante Spiritu" ir naujausiu — 1961 m. birželio 20 d. Šv. Officijos kongregacijos įspėjimu (125 psl.).

O kad pats Kristus atvejų atvejais vartojo Senojo Testamento tekstus simboline prasme, nurodydamas į savo mirtį, palaidojimą ir prisikėlimą, kad šv. Paulius apaštalas savo laiškuose tikinčiųjų bendruomenėms Seno Testamento tekstus dažnai interpretuodavo simboline prasme, kad visi Kristaus panaudoti palyginimai buvo ne kas kita, kaip simboline prasme nurodymas Jo skelbiamų tikėjimo tiesų, kad Bažnyčios tradicijoje Bažnyčios tėvai daug kur Senojo Testamento pateiktus vaizdus iš Izraelio gyvenimo interpretavo Mergelės Marijos ir Bažnyčios gyvenimui išreikšti, kad tas pats Pijus XII enciklikoje: "Divino afflante Spiritu", pabrėžęs literalinę Šventraščio interpretaciją, reikiamais atvejais prileidžia taip pat ir dvasinį, arba mistinį interpretavimą (Acta Apostolicae Sedis, 1944, Feb. 29, p. 311) — autorius savo straipsnyje neužsimena nė vienu žodžiu. Taip pat visai nepaminėti nauji biblinės interpretacijos sąjūdžiai, išplitę JAV, Kanados, kai kurių Europos valstybių katalikiškuose universitetuose ir net kunigų seminarijose.

Tuo būdu į Šv. Rašto aiškinimo problemą neatsakyta pakankamai ir aiškiai.

K. P. C.

—o—

DIALOGAS LIUBLINO SEIME

Kai Liublino seime prasidėjo ginčai dėl unijos tarp Lenkijos ir Lietuvos, Krokuvos vyskupas Padnievskis nurodė, kad Lietuvą Lenkijos karūnai dovanojęs Jogaila, ir ji buvusi atskirai valdoma tik iš lenkų karalių malonės; ji buvusi duodama didiesiems kunigaikščiams tik iki gyvos jų galvos.

Tada Katkevičius ironiškai atkirto: "Jei mes jums dovanoti, tai kam jums dar derėtis dėl unijos?"

O Radvila dar griežčiau pareiškė: "Niekas negalėjo mūsų dovanoti, nes mes esame laisvi žmonės... Ponams lenkams Lietuva dovanodavo šunų skalikų, žirgelių žemaitukų, bet ne mus, laisvus ir garbingus žmones. Tad kiekvieną, kurs norėtų mane pavergti, aš laikyčiau tironu, o ne savo viešpačiu".

(Iš A. Šapokos redaguotosios Lietuvos istorijos)

—o—

Mylima, kas sava. Tačiau mylėti, kas savo, nereiškia lygiai vertinti visa, kas sava. Čia išsiskiria akla meilė ir tikra meilė. Tik iš tiesų akla meilė neskiria to, kas verta mylėti, nuo to, kas nėra verta meilės.

J. Girnius

(iš Tautos ir tautinės ištikimybės)

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas
Apdraustas perkraustymas
WA 5-9209 Chicago, Ill.

WESTERN AUTO SERVICE
PAGRINDINIS IR SMULKUS AUTOMOBILIŲ PATAISYMAI
4318 S. Western, Chicago 9, Ill.
Sav. ST. ŠČERBA LA 3-1790

MOVING
R. ŠERĖNAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna audrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

FRANK'S T. V. & RADIO, Inc.
3240 S. HALSTED ST. Telef.: CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ. PARDAVMAS IR TAISYMAS
ORO VĖSINTUVAI — AIR CONDITIONING

ST. ŠARAUSKAS, dipl. automatinių transmisijų ir motorų specialistas, prie transmisijų išdirbęs 12 metų, PAŽANGOS garaže, SINCLAIR gazolino stotyje, atidarė transmisijų ir motorų taisymo skyrių. PAŽANGOS garaže atliekami ir kiti darbai: mašinų išlyginimas, (body) dažymas, automatinis plovimas ir daug kitų darbų.
2637 West 47th Street, Telef. LA 3-9663
CHICAGO 32, ILLINOIS

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)
Sav. DAN LIUTIKAS
TAISYMAS yra mūsų SPECIALYBĖ. VISŲ GAMYBOS • GREITAS patarnavimas • GARANTIJA • KREDITAS.
2412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL. 60629. TEL.: 471-2446

4½% current dividend — INSURED — **5%** on investment bonus
4½% DIVIDENDŲ MOKAM PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS.
Už 1 metų investavimo bonus mokame 4½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokame po ½% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILLINOIS
Valandos: Pirmad., antrad., Penktad. ir Šeštad. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiad. uždaryta: ketvirtad. 9 v. r. — 8 v. v.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
TURI DVI KRAUTUVES CHICAGOJE:
BRIDGEPORTE, 3207 S. Halsted St., VIctory 2-4226
Vedėjas E. RUDAITIS
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PRosp. 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmad. ir ketvirt., nuo 9 iki 9:30. kitom dienom nuo 9 iki 6 v.v. Penktadieniais vakare iki 9:30 val. vakaro. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 valandos.
Liepos ir rugp. mėnesiais abi krautuvės sekmadieniais uždarytos.

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
AUGUST - RUGPIŪČIO 20, 21, 22 D. D.

NAPOLEON BRAND OF FRENCH BRANDY	Fifth	$3.39
MEISTERBRAND V. S. O. P. GERMAN BRANDY 80 Proof	Fifth	$4.98
IMPERIAL BRAND OF FRENCH BRANDY	Fifth	$2.98
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U. S. P.	Fifth	$4.89
RICCADONNA VERMOUTH IMPORTED Dry or Sweet 30 oz. Bottle		$1.29
AZTECA IMPORTED MEXICAN TEQUILA	Fifth	$3.69
SKAIDRIOJI 80 Proof VODKA	Fifth	$2.98
POPULAR BRAND OF 80 PROOF GIN OR VODKA	Full Quart	$2.98
PFEIFFER PREMIUM BEER Case of 24—12 oz. cans	Case	$2.59
MILLER HIGH LIFE BEER	12—12 oz. Bottles	$1.79

Salomėja Nėris -Bačinskaitė

(Atkelta iš 3 psl.).

ševikinį laikotarpį buvo spaudžiama ir mokoma raudonųjų dėdžių. Bet ji savo širdį paliko ir išsaugojo laisvą. Ir sunkiausiais laikais, karo metu gyvendama Rusijoj, Lietuvai, ne bolševikijai siuntė savo poetiškus atodūsius. "Didžiam skausme rankas užlaužus: O kur vaikai geriausi? / Tuščiuos namuos jų vėjai daužos, / Darželiuos kurmiai rausias. / Ne daugel kartų saulė leisis / Mūs Nemunėlio juostoj, / Aš greit sugrįšiu, aš pareisiu... / Dainom tave paguosiu" (Iš Tėvynė, 1941 m. Penzoj). Kitur vėl — "Dieną ir naktį, tartum šešėlis, / Skrisiu ir skrisiu, niekur nesėsiu, / Kur baltas miestas, kur Nemunėlis, / Ten aš nutūpsiu, ten pailsėsiu". (Iš Kur baltas miestas, Ufa. 1942 m.). Tokių Salės tėvynės meilės ir lietuviško patriotizmo perlų galėčiau daug prilasyti iš jos kūrinių, sukurtų Rusijoj. Užteks ir šių.

Tiesa, nemaža juose rasim linkčiojimų ir bolševikams. Ji ir "Dievui žvakę žiebė ir velniui kačergą statė". Kodėl? Bolševikijoj lakštingala negali nečiulbėti... nebolševikiškai. Bolševikai turi gerų, jų išmėgintų priemonių, jei ne žmogaus galvoseną, tai bent jo žodį ir veiksmą įstatyti į savo vėžes. Tad privertė ir Salę taip pat jiems linkčioti ir jų žygius apdainuoti. Karo metu jiems buvo labai naudinga ir reikalinga mūsų poetės gražusis žodis. Jai neteko patirti bolševikų kankinimo kamerų, bet ji patyrė sudarytą jai su sūnum didelio dvasinio ir kūninio skurdo bei vargo gyvenimą. Ypatingai sąlygos buvo sunkios ir nebepakeliamos Ufoje ir Penzoje. Vienų viena lietuvė tarp rusų, kurie jos nemėgo, kaip svetimtautės, nei maisto, nei aprangos. Didžiuliai šalčiai, o krosnis nekūrenta. Čia Salė palūžo gal ne dėl savęs, bet dėl sūnaus. Ir prirašė tuomet jiems ditirambų: kad ji nuo jaunų dienų buvusi bolševikė, kad ji buvusi Stalino ištikima garbintoja ir jo "idealų" skleidėja ir t.t. Tai padėjo. Salei leido grįžti į Maskvą, kur rado jau geresnes sąlygas. Bent kiek galėjo su lietuviais laisvai išsikalbėti apie Lietuvos vargus, jos išlaisvinimą. Bepig mums čia, laisvuose kraštuose, kur nepasiekia bolševikiškoji ranka ir kur saugiai jaučiamės, lyg į motinos sijoną įsisupę. Bepig kaltinti ne tik Salę, bet ir kitus mūsų rašytojus, kaip Putiną, Paukštelį, B. Sruogą, K. Borutą, A. Vienuolį ir kitus "talentų išpardavinėjimu ir neatsparumu pagundai savo pašaukimą paversti pragyvenimo profesija". Bet kokią dainą uždainuotų Lozoraitienė ir kiti poetės kritikai, jei būtų pasilikę Lietuvoj bolševikų rankose?

Bet Salė pasuko į socialistų šeimą tada, kai jos niekas negalėjo prievartauti, grasinti ir terorizuoti. Kaip šitą jos žygį suprasti ir paiškinti? Visi jos kritikai, biografai, draugai ir sesuo Onutė konstatuoja, kad Salė parvyko pasikeitusi iš 1930 m. ekskursijos po Vakarų Europą. Kas ir kaip ją galėjo toje ekskursijoje paveikti? Visi pripažįsta, kad tai padarė jos nauji kairieji draugai. Iš jų perėmė ir persiorientavimo pateisinimo argumentus — kunigų nesąžiningumą, veidmainiškumą ir t.t., kaip rašo Sruogienė. Tai ji pasakojo ir savo seseriai Onutei ir kitiems. Aš dėl to neabejoju, nes ji su kunigais neturėjo platesnių pažinčių ir santykių, nebent tik su kunigais studentais, bet šie ją palaikydavo ir materialiai šelpdavo, kaip pvz. kun. Šilingas, kun. Keblaitis ir kiti. Tai man pasakojo kun. A. Vilkaitis, buv. Salės parapijos — Alvito klebonas. Kartkartėmis ir mane paprašydavo paskolinti pietums. Mano siūlomos didesnės sumos niekad neimdavo, o pasiskolintą litą ar puslitį, progai pasitaikius, man grąžindavo, tuomi padarydama man nesmagumo. Aš tada nežinojau, kad Salė beveik visada būdavo bepinigė.

Kairysis mūsų visuomenės sparnas, nedrįsdamas pulti tiesioginiai Bažnyčios ar Dievo, niekino kunigus visokiais, dažniausiai pramanytais jų nusikaltimais. Aš manau, kad šiai argumentacijai perimti iš kairiųjų draugų Salė jau buvo parengta. Sruogienės teigimu, Salę ji jau sutikdavo prieš minimą ekskursiją į Europą Čiurlionienės literatūriniuose šeštadieniuose. Užeidavusi poetė taipgi pas Sruogus. Pas Čiurlionienę telkdavosi dažniausiai žmonės, su Bažnyčia neturį jokių santykių ir jai priešiški, Kauno katalikų vadinami "masoniukai". Čia Bažnyčia ir kunigai dažnai būdavo pakedenami ir pajuokiami. Tai negalėjo nedaryti įtakos ir Salei. Ją ištiko Putino likimas. Putinas seminarijoje nemanė priimti kunigystės, nes, jo manymu, kunigas negalįs būti geru poetu. Mes vyresnieji pažadėjom jam duoti stipendiją studijuoti užsieniuose. Bet užklupo 1914 m. karas. Putinui teko pasirinkti ar kunigystę, ar apkasus. Pasirinko kunigystę. Ligi mokslų užbaigimo jis jai buvo ištikimas. Toks reiškėsi ir grįžęs į Kauną. Dėl to buvo pakviestas į Teologijos-filosofijos fakultetą profesoriauti, dėl to jam buvo pavesta ir "Židinys" redaguoti. Bet Kaune pakliuvo į to paties "masoniukų" ratelio įtaką ir Putinas pradėjo tolti nuo ateitininkų ir nuo kunigystės, kol galų gale visai metė kunigystę ir ateitininkus.

Tos įtakos Salę pūtė iš visų kraštų, kai tik nutolo nuo ateitininkų. Ji buvo įtraukta į SSSR tautų kultūrai tirti draugiją, kur buvo susispietę pirmiau mano minėti "masoniukai". Vienoje Salė buvo sustojusi pagilinti vokiečių kalbos. Ji ten vėl susidūrė su atkakliais socialistais Boruta, Zubricku, Serbenta. Jie čia paėmė Salę į savo nagus ir savo socializmais prievartavo jos jautrią sielą. Žodžiu įsipainiojus į raudonąjį tinklą, Salė neturėjo nei galimybių, nei jėgų iš jo išsipainioti.

Grinius nurodo dar kitų priežasčių, dėl kurių Salė pasuko į socializmą - bolševizmą. Jis rašo štai ką: Salė buvo mažo ūgio, beveik negraži, išskyrus jos gana dideles akis. Dėl to graužėsi. Norėjo būti plona, gražia, gražiai rengtis... Nepasisekimai meilėje buvo nemažai prisidėję prie jos protestuojančio šuolio į kovotojos įsivaizdavimą socialistų eilėse... Pasukusi į kairę, ji turėjo slaptų vilčių čia susirasti šeimyninio gyvenimo partnerį... Ji greitai įsimylėdavo.

Juk ji turėjo ir ateitininkų tarpe ir adoratorių ir nuoširdžiai troškusių jos rankos, nereikėjo jų ieškotis kairiųjų tarpe. Pagaliau gražumas skonio dalykas. Kas vienam gražu, kitam gali būti visai negražu. Nemanau, kad ir jos kritikų žmonos ar vyrai buvo visiems grožio idealas ir visi jais žavėjosi. Grožis nėra taip pat ir lemiamas ištekėjimo veiksnys. Yra gražuolių, kurios palieka netekėjusios, ir yra negražių, kurios greit susikuria laimingą šeimos židinį.

Tavo šypsnis buvo lyg vilties aušra,
kur audringą sielos jūrą nuramina;
delno liesmas guodė, kaip svajų skara,
kur vargingą būtį žavesiu uždengia;
godžiai gėrė balso vilnį brangią,
ir taip mėgo širdys žvilgį — žiedą lino...
Bet nakty užgeso šypsulio aušra,
ir kapan nukrito žavesio skara,
ir užtemo amžiams tyras žiedas lino...

Tai mūsų žinomo esteto kan. M. Vaitkaus Salės grožio įvertinimas (Alfa ir Omega, Immaculata. 1963 m. Psl. 36). Šis eilėraštis sukurtas Salei mirus. Bet jei būtų sukurtas ir jai gyvai esant, nieks neįtartų poeto noru jai prisigerinti ir taikytis prie jos rankos. Tas poeto Salės grožio vertinimas buvo nesuinteresuotas. Parašė tiesiai ir atvirai tai, ką akis matė ir širdis diktavo. Pagaliau, ar jai reikėjo dėl vyro keisti savo kailį?

Jos sesuo Onutė K. man suteikė visai priešingų žinių apie Salę. Jos teigimu Salė buvusi labai atsargi su vyrais ir nesiveržusi į šeimyninį gyvenimą. Keletą kartų ji buvo įsimylėjusi, bet savo meilės nedemonstravusi.

Pagaliau, jaunystės metas yra svajonių, rūmų ant smėlio statymo, meilių metas. Kas to laikotarpio tokiu būdu neišgyveno? Gal kiekvienas kitaip, bet tą kelią yra išėjęs. Kodėl Salė turėjo būti išimtis? Kuri mergaitė nenorėjo būti gražesnė, pagal madą storesnė ar plonesnė. Kuri jų nenorėjo gražiai pasipuošti. Juk tai natūralu ne tik mergaitei, bet ir moteriai. Natūralu taip pat susikurti savo šeimyninį židinį.

(Bus daugiau)

Impresionizmas ir ekspresionizmas

ZITA SODEIKIENĖ

—o—

Impresionizmas prasidėjo 19-me šimtmetyje Prancūzijoje ir laikomas viena iš pirmųjų moderniojo meno krypčių. Pirmoji šios rūšies meno paroda buvo suruošta 1874 metais Paryžiuje. Ji, žinoma, susilaukė gyvo tų laikų meno kritikų ir visuomenės pasipriešinimo ne tiek dėl tapomų temų ar objektų, kiek dėl neįprasto techninio paveikslo išpildymo.

Impresionistų technika ir temos

Impresionizmas įnešė į tų laikų meną naują kasdieninės realybės sąvoką. Užuot koncentravęsis tiktai ties objektais ir jų linijų atvaizdavimu, impresionistas daugiau kreipė dėmesį ir stengėsi atvaizduoti aplinkos gyvumą, šviesą ir tai, kaip ta šviesa paveikia tapomus objektus, taip, kad pvz. tas pats gamtovaizdis, tapomas skirtingu dienos metu, kiekvieną kartą atrodys kitaip, nes šviesos keitimasis nuo saulėtekio iki saulėlydžio vis atspindės kitas spalvas ir sudarys kitus įspūdžius.

Kad tinkamai perduotų šviesos judesį ir aplinkos gyvumą, dailininkai vartojo visiškai skirtingas technikas. Viena iš pagrindinių buvo storai užtepti ant drobės grynas, nemaišytas spalvas, trumpais teptuko brūkšniais ar taškais arti viena kitos, pagal jų atitinkamus atspalvius. Iš arti pažvelgęs į tokį paveikslą, tematai atskirų spalvų brūkšnius. Bet atsitraukus iki tam tikro atstumo, spalvos pradeda susilieti, iškyla tam tikra harmonija, pradeda ryškėti objektai ir gaunasi realus vaizdo ar žmonių įspūdis (angl. impression).

Impresionistų mėgiamiausios temos buvo gamta, ypač vanduo su gausiais atspalviais, siūbuojantys medžiai, pievos. Mėgo jie ir žmones, gamtoje arba kambario viduje, dažniausiai linksmose ir nerūpestingose momento nuotaikose. Jų kūryba pasižymi grožiu ir ramumu. Šių dienų visuomenei jų kūryba lengvai suprantama, bet to negalima pasakyti apie kitą meno kryptį, vadinamą **ekspresionizmu**, kuris savo pagrindinėm idėjom skiriasi nuo impresionizmo.

Eduard Munch — Mergaitės ant tilto
(norvegas, ekspresionistas, 1863-1944)

Ekspresionizmo priežastys ir pobūdis

Ekspresionizmas iškilo apie 19-to šimtmečio pabaigą. Tuo laiku medžiaginis pasaulis pradėjo labai keistis; kilo nauji išradimai, buvo daroma didelė pažanga mokslo šakose. Neatsiliko ir menas. Dailininkai pradėjo nepasitenkinti tokiu menu, kuris kopijavo tik tai, kas buvo matoma. Juose atsirado tai, kas yra jaučiama. Kitaip sakant, dailininkas troško išreikšti save. Dabar jis išėjo į naują ir neišsemiamą pasaulį, kur vyravo vaizduotė, svajonės ir laisvė. Čia jis, vartodamas savo asmenybę, jausmus ir pergyvenimus, stengėsi atvaizduoti vidujinį pasaulį. Jo paveikslai pasidarė subjektyvūs, nes jis tapė ne matomą, objektų sudarytą įspūdį, bet grynai savąjį pasaulį.

Pavaizduoti jausmų pasauliui dailininkai pradėjo atsitraukti nuo tam tikrų meno taisyklių, kaip pvz. perspektyva, proporcija ir natūralios spalvos. Šiuo būdu jie įgavo beveik visišką laisvę. Pvz. vokiečių dailininkas Emil Nolde, norėdamas atvaizduoti neapykantą ir pavydą, savo kūrinį "Juozapas atpasakoja sapną savo broliams", perdavė šitaip: Juozapą atvaizdavo nedidelį, gan proporcingą su ramiu veidu ir gan natūraliom spalvom, o jo brolius išmušė iš įprastinių proporcijų: didelės rankos, laukinės akys, žali veidai, storos raudonos lūpos — visiškai nenatūralūs išorine išvaizda, bet užtai jų neapykanta yra stipirai jaučiama.

Daugelis ekspresionistinių kūrinių nepasižymi išviršiniu grožiu, nes kūrėjas daugiau ieško tiesos, o tiesa ne visuomet yra viliojanti.

Paul Signac — Pakrantė prie Porte-en-Bassin
(prancūzas, neoimpresionistas, 1863—1935)

Po šių meno krypčių iškilo daugel kitų meno srovių, bet ekspresionizmas dar ir šiandieniame moderniame mene yra dominuojantis, nes jis dalinai atvaizduoja šių laikų gyvenimą, kas atitinka posakį "Menas yra veidrodis, kuriame atsispindi to laiko žmogus". Skirtumą tarp impresionizmo ir ekspresionizmo vaizdžiai nusako Chicagos prof. Cook: "Tai, ką akys mato, yra impresionizmas, o ką širdis sako, yra ekspresionizmas".

Pastabos ir nuomonės

ŠIMTAI IR TŪKSTANČIAI

Neseniai L. Dambriūnas parašė gana įdomų, atrodo, tikrais faktais ir pokalbiais paremtą straipsnį apie mūsų nenorą aukoti. Sutinkame ir su jo ir su vėliau pasisakiusio dr. A. Razmos mintimis, kad turime aukoti daugiau. L. Dambriūnas tame straipsnyje pastebi, kad per metus uždirbąs 10—15 tūkstančių dol. žmogus dar nėra turtingas. Mes manytume, kad jis yra, jei jau ne turtingas, tai bent pakankamai galįs aukoti. Šių eilučių autorius niekada Amerikoj nėra uždirbęs 5,000 dol. Gal būt, tai pavyks šįmet. Tačiau ir daugiau apsčiai tokių yra. Juk ne paslaptis, kad daugelis gauna tik po 2—2.50 dol. valandai. Gi tiek uždirbdamas, negali uždirbti per metus net penkių tūkstančių. Ogi po tiek uždirbą sudeda penkinėmis tūkstančius. Tačiau tie penketukininkai tas aukas atiduoda iš tų sumų, kurios būtinos jų pragyvenimui. Taigi, jei jie uždirbtų bent trejetą tūkstančių daugiau, galėtų paaukoti, jau savęs neskriausdami. Jei neaukoja tie, kurie uždirba po keliolika tūkstančių, tai jie yra tikrai jau labai nejautrūs, arba pasakytume, dolerio sugadinti. Jie, pagal komedininko Hope sakinį, turi širdies negalavimus. Prieš kiek laiko Chicagoje įvyko Balfo rinkliava. Ne paslaptis, kad tie, kurie daugiau turi, mažiau aukojo už mažiau turinčius. Jei paskelbtume pilnus sąrašus, atrodytų labai graudūs skaičiai. Be abejo, tas, kuris mažiau uždirba, tas ir kukliau gyvena, o jei daugiau uždirbtų, jo reikalavimai padidėtų, tačiau vis tiek bent proporcingai turėtų padidėti ir aukos. Yra juk lietuvių, kurie džiaugiasi savo gražiom vilom, tačiau niekur neprisideda auka. Kam tenka dirbti visuomeninį darbą, tie puikiai juos pažįsta. Geras daiktas vila, bet Amerikoje milijonierių daug visokių tautybių, tad kokia nauda lietuviams iš turtingo lietuvio, jei jis lietuvybei yra nulis.

Tačiau nesutinkam su L. Dambriūnu, kad penkiolika tūkstančių per metus uždirbąs žmogus dar vadinas neturtingu. Gal jis ne milijonierius, bet aukoti per metus galįs bent tūkstantį. Taip bent galvoja tie, kurie uždirba per savaitį mažiau negu po šimtą, o aukoja lygiai arba net daugiau kaip tie, kurie uždirba per savaitę po tris šimtus arba net tūkstantį. Mažųjų skatikas bendruose aukų sąrašuose yra nemažas, reikia tik, kad didieji pasistengtų, nes mažųjų nuomone, kas uždirba per metus dešimt tūkstančių, tas yra turtingas ir pajėgus aukoti. L. G.

—

Kas skriaudų neparmuštas, tas niekaip negali suprasti Prisikėlusiojo vertės.

— M. Aukštaitė

—

Saugokis durų, kurios turi daug raktų. — Portugalų priežodis

NAUJAUSIOS MADOS PLAUKŲ ŠUKUOSENA, išpildoma prityrusių šukuotojų.

Artistic Beauty Salon
2711 W. 71st St., tel. HE 6-1098
Sav. VL. ANDRIJAUSKAS

Čia pat galėsite pirkti aukštos rūšies kosmetikos priemones.

Val. — nuo 9:30 v. r. iki 6:30 v. vak.
Treč. ir penkt. nuo 9:30 v. r. iki 9 v. v.

Taupykite

MES MOKAME 4 1/2 % ANT VISŲ SĄSKAITŲ

Daugiau kaip 50 metų sąžiningai patarnaujame lietuviams.

Kiekviena sąskaita ligi $10.000 apdrausta Federalės valdžios agenturoje

August Saldukas, Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

- Artesian Restaurant -
AND LOUNGE
2432 WEST 63rd STREET
Jau yra pilnai įrengtas ir veikia, turi virš 300 sėdimų vietų.

Čia galite netik gerai ir nebrangiai pavalgyti, bet atšvęsti krikštynas, vedybas, sukaktuves ir kitokias Jūsų šeimynines ar visuomenines progas.

Elektriniai vėsinamas. Atvykit į mūsų restoraną-lounge, kur valgių pasirinkimas įvairus, nebrangios kainos ir taip pat didžiausias pasirinkimas vietos ir užsienio gėrimų. Parap. draugijos, klubai ir vienuolynų rėmėjų draugijos susirinkimams ir posėdžiams bankieto patalpomis naudojasi nemokamai. Telpa virš 300 asmenų. Kad būtumėt įtikrinti dėl vietos, patelefonuokite 436-4622. Atdaras nuo 6 val. ryto iki 1 val. nakties.

Du kiemai automobiliams pastatyti veltui. Į vieną galima įvažiuoti iš Western Ave., o kitas užpakaly namo.

Chicago Savings AND LOAN ASSOCIATION

Duodame paskolas namams pirkti, statyti naujus namus arba perfinansuoti jūsų seną paskolą naujai susidariusioms jūsų sąlygoms. Atsiminkite, kad Chicago Savings labai lengva pasiekti telefonu ir pasiteirauti apie mūsų sąlygas. Dar geriau atvykti asmeniškai ir gauti nemokamą patarimą iš geriausio šios srities specialisto.

Svarbu pasirinkti vietą pinigams taupyti, bet dar svarbiau pasirinkti vietą, iš kurios gali finansuoti arba gauti paskolas savo namams ar apartamentui. Kviečiame bet kada užeiti, būsite nuoširdžiai sutiktas!

HANDY HOURS

Monday ..... 12:00 P.M.-8:00 P.M.
Tuesday ..... 9:00 A.M.-4:00 P.M.
Wednesday .. Closed All Day
Thursday .... 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Friday ..... 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Saturday .... 9:00 A.M.-12:30 P.M.

Marquette Parke -- Amerikos Lietuvių Sostinėje

6245 SO. WESTERN AVE., CHICAGO 36, ILLINOIS — GRovehill 6-7575

Chicago Savings & Loan Association žymesniųjų krašto finansinių įstaigų tarpe yra viena stipriausioji, saugiai ir pavyzdingai tvarkanti savo įstaigos reikalus. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia įstaiga, bet dedame pastangas visuomet teikti geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams, ir siekiame visada būti stiprūs finansiškai. Chicago Savings bendrovė per visus 40 savo gyvavimo metų visuomet yra išmokėjusi savo taupytojams pilną taupomą sumą ir mokėjusi ne mažesnius, kaip 3% dividendus.

Šios bendrovės vadovybė ir šiandien tęsia tą pačią atsargią, bet protingą administravimo politiką, kuri apsaugo Jūsų santaupas ir neša gerus dividendus.

4 1/2%
Current Dividend on Investment Accounts

- Vacation Club
- College Bonus Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings
- Notary Public Service
- All types of insurance
- Free community rooms for your organization meetings
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamp Machine Service
- Sell and redeem U. S. Bonds
- Two large free parking lots
- Drive-in Window
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

Kultūrinė Kronika

Dr. P. Reklaitis apie Vokietijos įstaigas Rytų Europos klausimams tirti

Sėkmingai vykstančioje Lietuvių studijų savaitėje Vasario 16-tos gimnazijoj, Vokietijoj, rugpiūčio mėn. 11 d. vakare **dr. P. Reklaitis** skaitė paskaitą apie Vokietijos mokslo įstaigas Rytų Europos klausimams tirti. Prelegentas nurodė, kad šiuo metu Vokietijos Federalinėj Respublikoj veikia apie 200 mokslo įstaigų, kurios atsirado dėl vokiečių žemių ir vokiškos įtakos netekimo Rytų Europoj ir dėl iškilusios komunizmo grėsmės iš Rytų. Įvairiose mokslo įstaigose, tirdami visas problemas Rytų Europos erdvėje, vokiečių mokslininkai yra sukaupę gausios medžiagos, liečiančios taipgi Lietuvą. Daugiausia tos medžiagos yra Goettingeno ir Marburgo institutuose, bibliotekose ir archyvuose. Neviename tų įvairių įstaigų leidinyje paliečiami ir Lietuvos istorijos bei kultūros klausimai, tačiau tiek, kiek jie liečia pačius vokiečius. Ten vienu antru atveju lietuviški klausimai galėtų būti ir efektyviau paliečiami, jei vokiečių mokslo įstaigose būtų vokiečių, kurie mokėtų lietuvių kalbą, arba jei lietuviai patys į vokiečių bibliotekas nusiųstų daugiau lietuviškų knygų, kurios šiek tiek galėtų atsverti medžiagą iš sovietinto Vilniaus. Tik Baltisches Forschungs - Institut prie Bonnos universiteto ir Institutum Balticum prie "Kirche in Not" Koenigsteine tėra skirti tiesiog Pabaltijo tautų bei valstybių kultūrinei praeičiai ir dabarčiai tirti. Šitų institutų leidiniuose - metraščiuose vis būna geriau ar menkiau paruoštų straipsnių apie Lietuvą, nors patys institutai teturi tik labai negausų personalą. Dėl nežinomų priežasčių "Institutum Balticum" įstaigoj lig šiol nėra nė vieno lietuvių mokslinio bendradarbio. Jos priešaky stovi latvis. Nesant ten lietuvio, kuris rinktų medžiagą apie Lietuvą, metraščio "Acta Baltica" bendradarbiais tebūna lietuviai, pakviečiami iš šalies.

Nors dr. P. Reklaičio paskaita tebuvo informacinė, tačiau po jos buvo gana gausu įvairių paklausimų, o taipgi labai domėtasi prelegento atsivežta iliustracine medžiaga (įvairiais leidiniais). Dr. J. Gr. (ELI)

● **Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimo š. m. rugėjo 5—7 d. Fordhamo universitete, New Yorke, Tikslųjų gamtos mokslų sekcijos programa:**

1. dr. Romualdas Zalubas "Retųjų žemių spektrai ir jų atominė struktūra";
2. dr. Ričardas Kontrimas "Epitaksinis kristalų ir transistorių auginimas";
3. dr. Jonas Gylys "Eksperimentiniai vaistų terapijos aspektai prieš psichines ligas";
4. dr. Jonas B. Genys "Augalų genetika".

Paskaitininkai aktyviai dalyvauja moksliniame tyrime, yra atspausdinę visą eilę darbų savo specialybių žurnaluose. Jų pranešimo turinį sudaro jų tiesioginio tyrimo darbai. Platesniu įvadu jie įves klausytojus į savo tyrimo sritį. Sekcijai vadovauja **dr. Adolfas Damušis.**

● **Lenkijoje mirė apie Lietuvą rašęs istorikas W. Kamieniecki.** Londono "Dziennik Polski" (Nr. 169) tik šią vasarą pranešė apie Lenkijoje, Lodzės mieste, š. m. kovo 9 d. mirusį "Lietuvos istoriką" — Witold (Vytautą) Kamienieckį. Jis mirė turėdamas 81 m. amž. Buvo istoriku, diplomatu ir politiku. Varšuvoje 1914 m. išleistas jo veikalas "Nuosavybės plėtra Lietuvoje laikotarpyje prieš I Statutą", 1918 m. išleido "Lietuvos valstybę" ir 1934 m. paskelbė darbą "Lenkija ties Baltijos jūra". 1947 m. pasirodė Kamienieckio veikalas "Lietuvos valstybė 15 amž. — visuomenės klasių kūrimasis". Ligi 1950 m. dėstė Varšuvos universitete.

● **Čekų ir lietuvių tautų kultūros ryšiai.** "Tiesoje" (Nr. 181, rugp. 5) paskelbta duomenų apie lietuvių literatūros vertimus į čekų kalbą. K. Donelaitis Čekijoje žinomas buvo jau netoli 150 metų. Nuo 1819 m. lietuvių liaudies poezija ypatingai domėjosi čekų tautinio atgimimo laikų poetas F. Čelakovskis. Jis išvertė iš 85 Rėzos dainų 73 ir 1827 m. jas išleido Prahoje lietuvių liaudies dainų rinkinyje. Čelakovskį labiausiai domino Donelaičio kūryba. Vėliau lietuvių poezija pradėjo rodytis įvairiuose čekų leidiniuose. Pvz. lietuvių dainos pateko į Julijaus Zejerio knygą "Nauji eilėraščiai" (1907 ir antras leidimas 1941), Vaclovas Važnas paruošė lietuvių liaudies dainas ir mįsles (išspausdinta 1917), dar vėliau, 1937 m. pasirodė Jaroslavo Hazės išverstos liaudies dainos. Tai daugiausia priešbolševikiniais laikais lietuvių kultūrai parodytas čekų dėmesys.

Donelaičio "Metai" čekų kalba tepasirodė 1960 m. (vertėja Hana Jechova). Apie čekų ryšius su lietuviais rašęs Brno universitete dirbąs dr. Milan Kopecky pasigenda platesnių čekų studijinių darbų apie Donelaitį ir jo kūrybą.

● **Lietuvos mokslininkai etnografų kongrese Maskvoje.** Rugpiūčio 3—10 d. Maskvoje įvyko septintasis Tarptautinis antropologų ir etnografų kongresas. Dalyvavo per 1,300 delegatų, buvo delegacijos iš Vakarų kraštų — JAV, Fed. Vokietijos ir kt. Sovietų Sąjungai atstovavo 300 mokslininkų, iš jų 40 atvyko iš Lietuvos.

Iš Lietuvos atvykę darė pranešimus teorijos ir metodologijos, žodinės ir muzikinės liaudies kūrybos, lingvistikos sekcijose ir trijuose simpoziumuose — taikomosios etnografijos, liaudies muzikos instrumentų ir liaudies dainų susistematinimo. Dr. J. Jurginis Maskvos kongrese darė pranešimą tema "Lietuvos kaimo bendruomenė", istorijos mokslų kand. J. Butkevičius drauge su L. Terentjeva ir N. Šmygina — "Kaimo gyvenvietės Pabaltijyje", istorijos mokslų kand. A. Vyšniauskaitė — "Lietuvių valstiečių šeimos vystymasis", doc. A. Čiurlionytė — "Lietuvių tradicinės melodikos stilistinės ypatybės", doc. V. Mažiulis — "Lingvistinės pastabos baltų etnogenezės klausimu". Esą sovietiniai ir lietuvių mokslininkai lietę klausimus, kaip praktiškai naudoti etnografinių ir antropologinių tyrimų rezultatus pramonėje, gyvenamųjų namų statyboje, plataus vartojimo daiktų gamyboje, vystant liaudies meną, sveikatos apsaugą, sportą.

Kongreso dalyviams buvo parodytas lietuviškas interjeras, be to, literatūra enografijos, meno ir tautosakos klausimais. Dalyviai buvo vežiojami ir po Sovietijos miestus.

● **Vietoje Tolminkiemio — Čystyje Prudy.** Kaliningrade (Karaliaučiuj) ir **Čystyje Prudy** vietovėje (tai naujas sovietinis Tolminkiemio pavadinimas) rug piūčio 5 d. vyko iškilmės: poezijos vakaras, o Čystyje Prudy atidengtas paminklinis akmuo. Be režiminių partijos ir valdžios atstovų, į Tolminkiemį — Čystyje Prudy buvo išvykęs jubiliejinio K. Donelaičio komiteto pirm. K. Korsakas, rašytojai E. Mieželaitis, T. Tilvytis, A. Baltakis, A. Drilinga, A. Maldonis, Just. Marcinkevičius, V. Reimeris, operos, baleto ir dramos aktoriai, dar spaudos, radijo ir televizijos atstovai. Kaip ir kituose didžiojo rašytojo minėjimuose ir Karaliaučiuje Donelaitis paverstas vadinamos tautų draugystės simboliu ir... kovotoju už (bolševikiniai suprastą) taiką. Savo kalboje E. Mieželaitis itin liaupsino rusiškąją inteligentiją, nes ji "jau labai seniai domėjosi Donelaičio "Metais".

Tik, žinoma, visi, Donelaičio jubiliejaus proga iš Vilniaus į Mažąją Lietuvą nuvykusieji, turėjo nematyti fakto, kad toje lietuviškoje žemėje pats Tolminkiemio vardas naujų okupantų jau ištrintas, pavadinant vietovę rusiškuoju vardu, kad viską užtvindo nauja atėjūnų kolonizacija, prieš ką taip kovojo savo laikais didysis poetas. Tur būt, nejauku buvo ten kalbas sakantiems, jaučiant, kad, šitokiose aplinkybėse minint Donelaitį, pats poetas turi karste apsiversti.

Mieli Tautiečiai!

Pasaulinę Parodą New Yorke daugelis jūsų, be abejo, lankys. Tačiau laikas bus labai brangus, nes kiekvienas norės dar pabūti New Yorke ir susipažinti su šio pasaulinio miesto įžymybėmis. Vis dėlto nepamirština, jog už New Yorko yra New Jersey valstybė, kuri gausi lietuviškomis kolonijomis.

Vieno yra tokių Kearny, apie 12 mylių nuo New Yorko. Nors nedidelė, bet turi kuo pasididžiuoti: nauja bažnyčia, baigiama įrengti parapinė mokykla, statomas naujas vienuolynas seselėms mokytojoms, finansiškai pajėgus lietuviškas bankas ir du moderniški lietuviški klubai — Lietuvių Katalikų Bendruomenės Centras ir Lietuvių Politikos Klubas. Abiejų klubų puikūs pastatai ir moderniški įrengimai.

Vykdami į New Jersey, sustokite Kearny, pamatysite šios kolonijos lietuvių darbštumą ir sugebėjimus, o Lietuvių Katalikų Bendruomenės Centre (6 Davis Ave., Kearny, N. J.) ir Liet. Politikos Klube (134 Schuyler Ave., Kearny, N. J.), pajusit tikrą lietuvišką nuotaiką, rasite senų pažįstamų ir iš čia išsivešite gražių atmintinų įspūdžių.

Laukiame atvykstant!

J. BELZA,
Lietuvių Katalikų Bendruomenės Centro Pirmininkas

M. SLUŽIS,
Lietuvių Politikos Klubo Pirmininkas

(pr.)

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, TAIP PAT IR MAISTĄ SIUNČIA
Licenzijuota lietuvių įmonė registruota U.S. Depart. of Justice
COSMOS PARCELS EXPRESS Corp.
MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE
3212 S. Halsted, Chicago 8, Ill. Tel. CA 5-1864
2439 W. 69 st. ir 2608 W. 69 St., Chicago 29, Ill. Tel. — WA 5-2737
DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujamų prekių PAPIGINTOMIS KAINOMIS.
Akordeonai, siuvamos mašinos, skalbimo mašinos, automobiliai, motociklai, planinai iš Europos ir Sov. Sąjungos sandėlių.
Vedėjai: Edv. ir Vyt. Žukauskai

ST. ZABRODSKAS
Ukrainietis
MIESTO IR NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS
Atlieka remonto, perstatymo ir namų statybos darbus, cemento darbus, elektros įrengimus ir kt. Išrūpina reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ar remontavimui.
Visas darbas yra garantuotas ir apdraustas.
2040 West 52nd Street, Tel. PR. 8-7887
CHICAGO, ILL., 60609

ŽIEMINIŲ LANGŲ IR DURŲ

● STAINLESS
● ALUMINUM
● NYLON-VINYL
● RAUDONMED.
● PUSŲ
● SPALVOTO
—o—
GARANTUOTI VISI DARBAI
—o—
14 metų puikios darbuotės
A-1 MODERN HOME
4516 S. Washtenaw Ave.
Nemok. apkainavimas tel.:
CL 4-4600

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois
Tel. PR 6-8998

MOVING
Apdraustas perkraustymas, įvairių atstumų
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

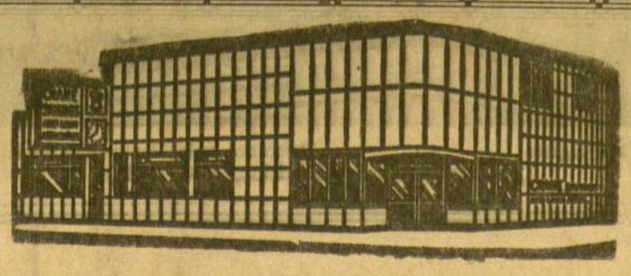
CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING
4 1/2 %
Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. ..... 9 v. r. iki 5 v. v.
PIRM. ir KETV. ..... 9 v. r. iki 8 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakarais pirmad 7 val. vak.
VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Tel. HEmlock 4-2413
1159 So. Maplewood Ave.
Chicago 29, Ill.

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 S. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
VIrginia 7-7258-59

Siunčiami siuntiniai į LIETUVĄ ir kitus kraštus
Didelis pasirinkimas medžiagų ir kitų prekių.
EXPRESS GIFT PARCEL CO.
3320 S. HALSTED ST., LA 3-2021
Liusė Kavaliauskienė

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.
Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.
"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

SEGHETTI TRAVEL BUREAU, Inc.
2451 S. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60608, YA 7-3278
Aprūpins Jus pilnai kelionėms, sutvarkys jums kelionės dokumentus, parūpins bilietus lėktuvais, traukiniais, laivais ir autobusais keliauti Europoje, Azijoje ar kituose kontinentuose, taipgi Pietų Amerikoje, Kanadoje ir įvairiose vietose Amerikoje. Įstaiga atdara 6 dienas savaitėje.

VANDER WAGEN
ANGLYS
SINCLAIR ALYVA
Sinclair HEATING OIL SuperFlame
3605 West 63rd St. POrtsmouth 7-8020

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ ĮSTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 po pietų

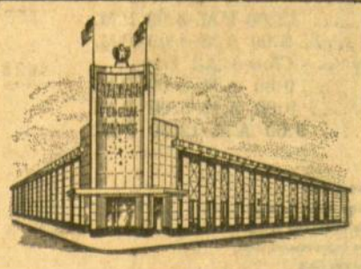
STANDARD FEDERAL
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4192 ARCHER AVE. — CHICAGO, ILLINOIS 60632
Telef.: VIrginia 7-1141
TURTAS — $87,000,000 REZERVAI — $8,500,000
Už taupmenas mokame dividendus kas 3 mėnesiai
PASKOLOS NAMAMS ĮSIGYTI AR TAISYTI
VALANDOS: Pirmadieniais 9 iki 8 v. v. Antrad. 9 iki 4 v. v. Trečiadienį — nedirbama. Ketvirtad. 9 iki 8 v. v. Penktad. 9 iki 4 v. v. Šeštad. 9 iki 12 v.
JUSTIN MACKIEWICH, Jr., Prezidentas

SUTAUPYSITE MŪSŲ
SUKAKTUVINIAM IŠPARDAVIME
Pirksit nebrangiai ir gausit sukaktuvinę dovaną
Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffetą, aksomo, angliškų medžiagų paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas! Gavom spec. medžiagų paltams kaip vyrų, taip ir moterų: veliūro, činčilos, "needlepoint" ir kitų.
STEIN TEXTILE CO.
616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.
TELEFONAS — HARRISON 7-3737
Jefferson St., Chernin's aikštėje.
Atdara kasdien įskaitant ir sekmad. nuo 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmadieniais uždaryta.
Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiau

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.
GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICCAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE CO.
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE CO.
WESTERN CASUALTY & SURETY CO.
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

Gamtininkės žvilgsnis Nuotrauka Vytauto Maželio

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASĖ SEMĖNIENĖ

Vienuoliktoji spalvinga Cinerama

Gražuolė ir žvėris — klasiškas kontrastas — visados buvo užtikrintas pasisekimaas filmų pasauly. Pasirinkdamas Ispaniją pastatymo centru, gabusis Samuel Bronston susuko **"Circus World"**, cineraminę dramą iš cirko gyvenimo, besikeičiančio šio šimtmečio pradžioje.

S. Bronston pastatymai — tai lyg sekimas ar reprodukcijos nepamainomo epų statytojo — tos srities žinovo Cecil B. De Mille. Šis paskutinysis Bronston pastatymas — mažiausiai pretenzingas, tačiau pakankamai malonus akiai, nors toli gražu atsilikęs ir nepalyginamas su "The Greatest Show on Earth" (taipgi iš cirko pasaulio).

Henry Hathaway surežisavo filmą pagal Ben Hecht ir Julian Halevy parašytą tekstą, pagrįstą Philip Yordan originalu.

Pasakojimas ne tiek liečia patį cirką, kiek kvailokos rūšies sentimentalią dvigubą meilės istoriją. Tai lyg rėmai garsiosioms žvaigždėms. Šioji cinerama skirta visai šeimai, ir Paramount bendrovė nemažai laimės: moterims patiks romantiškieji įvykiai, vyrams — karingoji pusė, vaikams visa kita — labiausiai gi džiaugsis cirko numeriais ir žvėrimis. Bus ir tokių, kurie pavadins šį filmą silpnu ir kvailu ir paliks ištikimi Ingmar Bergman ir Tennessee Williams niūriam pasauliui.

John Wayne, lyg specialiai jam parinktoje rolėje, vyriškas, stiprus, dažnai jautrios širdies, kovbojiškas cirko savininkas Matt Masters iškeliauja prieš 50 metų su cirku į Europą. Barcelonos uoste 4,000 tonų laivas apsiverčia, tačiau daugumą artistų bei žvėrių pasiseka išgelbėti. Tikrumoje Europoje jis ieško akrobatės Lili (Rita Hayworth), kurią jis mylėjo. Toji prieš 15 metų pabėgo, kai jos vyras sicilietis Alfredo — partneris akrobatas nusižudė, tyčia nukrisdamas iš aukštybių nuo vielos. Masters užaugino jų dukterį Toni (Claudia Cardinale). Duktė pasiryžusi atkeršyti motinai už tėvo mirtį, o siciliečiai, anot teksto, neišsižada keršto priesaikos.

Tuo tarpu, kai motinos ir dukters meilės istorijos vystosi, tuštuma užpildoma europiečių cirkininkų numeriais. Europos garsusis Althoff cirkas atėjo Bronston į talką su aktoriais, gyvuliaic ir tūkstančiais tonų įrankių.

Spalvingoji fotografija labai gera, tačiau nepasistengta duoti garsaus cineraminio gilumo. Šis filmas galėjo būti nufotografuotas paprasta plataus ekrano technika. Cineramos mėgėjai tikriausiai tikėjosi didesnio efekto, kaip kad pačioje pradžioje jos atsiradimo būta, bet šis filmas nebuvo suktas specialiai cineramai. Tokiu būdu jau šis bus bene ketvirtas Cinerama filmas, rodomas vėliau ir visuose kituose kino teatruose, ne būtinai Chicagos miesto centre Mc Vickers teatre, vieninteliame Cineramos teatre Illinois valstybėje. O Toledo, Barcelonos, Paryžiaus, Hamburgo ir Vienos vaizdai labai gražūs.

Šiame 2 val. 15 min. besitęsiančiame filme yra atmintinų didingų scenų: šniokščiantis gaisras cirko palapinėje (Mc Vickers teatre stereofoninis garsas taip realus, kad jauties sėdįs degančioje palapinėje), liūtų treniruotojo sugulimas su jais (ir jo baimė tigrų ir... savo žmonos), prietaringosios sicilietės šaudymai, paradas Champs - Elysee, akrobatės apsisukimai ore 1, 2... 70, 100 kartų!

Dimitri Tiomkin pritaikyta muzika palydi per visą filmą.

Keisti ir nesuprantami "neapsižiūrėjimai": italų aktorė Claudia Cardinale, nors ir vaidina sicilietę — amerikiečio augintinę, bet turi labai stiprų itališką akcentą, o juk ji buvo nuo mažens užauginta JAV-ėse! Taipgi šioji gražuolė dėvi rūbus su taip giliais kaklo iškirpimais, kokie tikrai nebuvo tipiški 1900 metų pradžioje.

Rita Halworth, dar taip neseniai viešpatavusi Hollywoode kaip visų žvaigždžių karalienė, dabar vaidina 18-metės motiną santūriai ir efektingai. Ji kenčia kilniai, nors jos nusižudėlis vyras ir nebuvo geru vyru. Jos figūra pasunkinta keliais nereikalingais svarais, tačiau ji pati dar vis paslaptingai graži.

John Smith, paviliotas iš televizijos, yra Toni mylimasis.

Lloyd Nolan, kuris nežino nieko kito, kaip tik įsigyventi į savo rolę, Wayne asistentas, ir Richard Conte, klounas ir žuvusio Alfredo brolis, tai pasirodo, tai vėl pranyksta pagrindiniame veiksme be jokio tikslo.

LIETUVOS GENERALINIO KONSULATO NEW YORKE PAJIEŠKOMI ASMENYS:

Bartulienė - Prabulytė, Ieva, ir Prabulis, Jonas, kilę iš Strumbagalvių km., Seinių ap.

Baškys, Stasys ir jo šeima: Stasė, Lasi, Leonas, ir Pranciška, kilę iš Šventragių km., Kelmės val.

Beneta, ar Benetis, Konstantinas, Petro sūnus, iš Raguvėlės, Raguvos val., gyv. Pittsburghe.

Berko-Rybačiankaitė, Veronika, jos motina Rybačiankienė, Marijona, brolis Kazimieras ir sesuo Teresė, gyveno Detroite.

Buzius, Kazys, iš Sergėnų dv., Kauno ap., Amerikoj dirbo anglių kasyklose.

Diamanas, Jonas ir Petras, spėjamai gyvenę New Yorke.

Gadeikis Vincas, Adomo sūnus, gimęs Akmenėje, gyvenęs Mažeikiuose.

Gaidjurgis, Aleksas, Jono sūnus.

Goštautavičius, Jaroslavas.

Lapukas, Jokūbas, Jonas ir Vladas, Jono sūnūs iš Valatkų km. Padubysio val.

Misiulis Stasys, žmona Misiulienė-Važnevičiūtė, Janina, sūnus Algis.

Prabulis Jonas, ir Bartulienė-Prabulytė, Ieva, kilę iš Strumbagalvių km., Seinų ap.

Puodžiūnienė Kotryna, gyveno 7 Durand Place, Irvington, N. J.

Rybačiankienė, Marijona, jos sūnus Kazimieras ir dukterys: Teresė ir Veronika Berko, gyveno Detroite.

Senkienė-Koveckaitė, Liudvika, Pranciškaus duktė, ir jos dukterys Angelina ir Felicija.

Vaškelis Jurgis, gyvenęs Kaune, dingęs 1944 m.

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsiliepti:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
41 West 82nd Street
New York, N.Y. 10024

DARGIS DRUG STORE

2425 W. Marquette Road

LAIKE ATOSTOGŲ YRA UŽDARYTA

Sugrįšim rugsėjo mėn. 3-čią dieną

—o—

Dėkingi esame už Jūsų paramą.

CHARLES P. DARGIS
Reg. Pharmacist

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Patikslinimas ir papildymas.** Rugpiūčio mėn. 8 d. Kultūriniame Drauge J. Žilevičiaus straipsnyje apie lietuvių chorų pasirodymą prieš 25 metus Pasaulinėje parodoje New Yorke, vietoje frazės "parapijų chorai" turėtų būti **"Parapijų chorų sąjunga"**. Ta "Parapijų chorų sąjunga" gyvavusi apie penkerius metus, buvo, anot prof. J. Žilevičiaus, veikli ir įtakinga jaunimo organizacija, kuri lietuvių chorų vystymosi raidoje Amerikoje yra daug nusipelniusi. Jai iširus, tada chorai pakriko jau nebepataisomai. Be "Parapijų chorų sąjungos" vargu ar būtų pavykę prieš 25 metus tokią milžinišką choristų masę sukviesti New Yorkan. Minėto straipsnio gale, išvardinant anos Lietuvių dienos Muzikos komisijos narius, praleista jos pirmininko **J. Žilevičiaus** pavardė.

● **Naujas Jono Meko laimėjimaas.** Filmo pasaulyje plačiai žinomas lietuvis Jonas Mekas vėl ryškiai įvertintas garsiajame Venecijos filmų festivalyje Italijoje. Tenai viena Jono Meko trumpo metražo filma atžymėta aukso medaliu. Iš viso amerikiečiai šiame festivalyje laimėjo 9 aukso medalius.

● **Dauguva latvių dainose.** Energingas latvių kultūrininkas O. Krolls parūpino ketvirtą laidą savo kūrinio "Daugava Latvju dainas". Spausdino "Draugo" spaustuvė. Leidinys brošiūros pavidalo, 20 psl. Jame sudaryta pynė iš latvių dainų apie Dauguvą. Dainų posmai surišti autoriaus atitinkamais paaiškinimais. Dainos nusako Dauguvos išvaizdą, jos sraunų vandenį ir dailias pakrantes; apdainuoja bėrį, kurį raitelis girdo Dauguvos vandenyse, apdainuoja ir jūrą, kaip Dauguvos motiną.

TV — RADIJŲ TAISYMAS
P. RUDĖNAS
4448 S. Western Ave.
Tel. 847-4829 ir YA 7-1026
Čia pat galite gauti Briedžio dažų.

DAINA ELECTRONICS
Sav. inž. A. Semėnas
TV - RADIJAI - JUOST. REKORDERIAI
STEREO FONOGRAFAI - PLOKŠTELĖS
ANTENOS - BATERIJOS - LEMPUTĖS
EL. VIRT. PRIETAISAI - LAIKRODŽIAI
Viskam žemiausios kainos ir garantija
3321 S. Halsted St. - CLiffside 4-5665

TELEVIZIJAS
paprastas ir spalvotas nebrangiai taisau. Už patarnavimą vietoje $3 už dirbtuvės darbą $10 ir dalys. Pritaikau 26-tą stotį.
J. MIGLINAS
2549 W. 69th St. II a. PR 6-1063

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-ups ir Motorų Remontas
5759 So. Western Avenue
Kampas 58th Street
Telefonas PRospect 8-9533

Petkus
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero, TOwnhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŽEIKA VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Sveikata be vaistų — Hot Springs, Ark. oras ir vanduo
Lietuvių namai — Jūsų namai
Erdvūs kambariai
Privačios virtuvėlės
Centrinis šildymas
Automatinis keltuvas
Patarnavimas ir daug kitų patogumų
$17.50 - $35.00 savaitei
Nuolaidos nuolatiniam
Užsimokėjus už metus
1 vasaros mėnesis nemokamai

Southern Hotel Apartments, 333 Ouachita, Hot Springs, Ark.

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

SIUNTINIAI — DOVANOS Į SSSR
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(Licensed by Vneshposyltorg)
EXEKUTYVIS OFISAS
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York — Tel. IN 7-5522

DĖMESIO DĖMESIO

Pranešame, kad pagal naują susitarimą tarp Vnešposyltorg, Maskvoje ir Package Express jau dabar galite siųsti savo giminėms ir draugams siuntinius į SSSR, jie nieko neturės primokėti gaudami įvairiausių produktų siuntinių-dovanas, kurie bus sudaryti iš SSSR gamintų pirmos rūšies produktų.

Čia nurodytos kainos yra VISOS IŠLAIDOS produktams parinkti ir jiems nusiųsti į bet kurią SSSR dalį.

Užsakyti siuntiniai sudaromi Maskvoje, Odesoje ir Rygoje.

Siuntiniai bus įteikti gavėjui po 10 - 20 dienų užsakymui atėjus į Maskvą.

Siuntiniam galima užsakyti ir delikatesus, tarp jų — juodąją ikrą, vėžių konservus, šprotus, saldainius ir kitus.

Siuntėjas gali siųsti dovaninių siuntinių kiek nori. Yra ir paruošti, standartiniai siuntiniai, arba galite pasirinkti produktus patys iš katalogo.

Firma atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos po pietų.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 SARGENT STREET	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEWOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO, NEW YORK	701 FILLMORE AVENUE	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 South Avenue	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	TO 9-3980

REIKALAUKITE MŪSŲ NAUJŲ KATALOGŲ SOVIETINIAMS PRODUKTAMS
Dovanų pristatymas ir apsauga garantuojama.

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

Perskaitę Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

Akademinės Prošvaistės

Leidžia Lietuvių Studentų Sąjunga.
Redaguoja Audronė Valaitytė ir Laima Poskočimaitė
Medžgiaga siųsti: 6641 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.

IDEALIZMAS IR MŪSŲ JAUNOJI KARTA

Jeigu tikitės šiame straipsnyje sužinoti mūsų jaunosios kartos taurius atsiekimus, tai verskite lapą. Jeigu norite pasidžiaugti mūsų gabumais, tai ieškokite kito autoriaus. Šitas straipsnis nėra skirtas saldinimui ir amžinų mitų propagavimui. Geriau sakant, noras yra tuos mitus išduoti ir atskleisti, ko iš tikro jie verti.

Nuėjus į paskaitą, dažniausiai tenka girdėti mūsų jaunosios kartos "viršavimus" vietinės amerikiečių kartos. Duodame statistikas ir specifinius pavyzdžius, kurie tuos argumentus paremia. Kartais ir įmetame dvipraąmį žodį, viską užtušuojant ir argumentus permetant. Bet įdomu sužinoti, kaip iš tikro yra, kur mes iš tikro stovime.

*

Paimkime kelis pavyzdžius. Prieš kelerius metus Amerikoje įsisteigė, taip vadinamas, Peace Corp, susilaukdamas gražaus atgarsio jaunoje kartoje. Taip pat rasinis klausimas yra stipriai ir konstruktyviai akad. jaunimo sprendžiamas, nors tai reikštų net gyvybės paaukojimą. Kaip mes į tai reagavome? Reikia pripažinti, kad yra keli iš mūsų, kurie įstojo į Peace Corp. Bet nemanau, kad mes sutikome šią mintį su tokiu entuziazmu ir skaičiaais, kaip vietinis amerikiečių jaunimas. Nebuvo nei diskusijų, nei platesnės reakcijos spaudoje. Taipgi rasinius klauasimus mes visai ignoruojame. Kas iš mūsų norėtų praleisti vasarą Pietuose, prisidedant prie balsų registravimo? Vien ta mintis lietuviškai ausiai skamba juokingai.

*

Mes giriamės mūsų jaunosios kartos akademiniais atsiekimais. Taip, procentiškai mes turime gana daug studijuojančių. Bet reikia pažiūrėti ir į kitus faktus. Ar mūsų procentas nepriklauso tik nuo tėvų užsispyrimo, mūsų įtikinėjimo, kad mokslas neša medžiaginį gerbūvį. Pamatę tremtį ir skurdą, ar mes neperdaug tuo įtikime. Įdomu, kur pagaliau tas mokslusis jaunimas dingsta. Iš jo labai, labai mažas procentas telieka kultūriniame bei protiniame pasaulyje. Mes labai mažai turime žmonių, kurie tikrai mokslui pasišventę. Ir tas mūsų procentas toli gražu neprilygsta mokslan pasinešusio amerikiečių jaunimo procentui. Mes esame atsilikę nuo amerikiečių jaunimo ir savo skaičiumi ir savo gabumais. O vis sakoma, kad lietuviai yra gabūs, pažangūs ir t. t. Tokių yra, ir dėl to labai džiugu. Bet sakyti, kad mūsų pačių bendruomenė tokius išaugina, juos inspiruoja, tai senų bobučių pasakos.

*

Esame apsėsti patogumų ir pinigų. Gal užtat ir neateina mintis Chicagos, Clevelando ir Detroito jaunimui susimesti kokį savaitgalį ir padėti baigti statyti Dainavą. Kodėl Lietuvių studentų sąjungos suvažiavimai negali apsieiti be prašmatnių šokių ir beprasmio baliavojimo. Esame apskaičiavę, kad pinigai, išmesti per vieną tokį vakarą, galėtų būti sunaudojami bent dviem Lituanus žurnalo numeriams išleisti! Skundžiamės, kad vyresnieji neduosnūs. Iš tikro mums turėtų būti ir gėda vėl jų aukų prašyti. Turime visą pulką čia baigusių mokslus. Algos geros. Ar tokie gali atsiprašyti, kad negalį prie bendro lietuviško reikalo prisidėti, nes reikia įsikurti ir džiaugtis savu, neseniai įgytu savarankiškumu? Šitai taipgi yra senų bobučių pasaka! Mums reikia daugiau suprasti angliško žodžio 'charity' prasmę. Žmogus nėra duosnus, kada jis pats turi daug ir duoda daug, bet tada, kada turi mažai ir duoda daug... Mes kažin kodėl vengiame asmeniškų nepatogumų ir per dažnai manome, kad lietuviškas darbas yra laisvalaikio konstruktyvus praleidimas. Ko mums reikia, tai naujos visuomenininkų kartos. Ne visi galime tokie būti, bet tie, kurie gabumų tam turi, turėtų jame dirbti visą laiką, o jų pragyvenimo problemą reikėtų paieškoti būdų išspręsti pačiai lietuviškajai visuomenei.

Jonas Boguta

Įspūdžiai iš pirmosios Akademinės savaitės

Sunku dar pilnai įvertinti įvykusią Studijų savaitę rugpiūčio mėn. 9—16 d. Dainavoje, bet įspūdžiais pasidalinti nepakenks. Ši stovykla buvo pirmas bandymas pagal Vokietijos Studijų savaičių pavyzdį, suburti į vieną vietą būrį žmonių, norinčių pailsėti, pabendrauti ir pasvarstyti įvairius, mums visiems bendrus klausimus. Manyčiau, kad stovyklą reikia laikyti pasisekusia jau vien dalyvių skaičiumi, kuris prašoko visus rengimo komisijos apskaičiavimus, ir savaitgalį suvažiavusiems pritrūko Dainavoj vietos. Taip pat, kiek teko patirti, daug kas pageidavo panašaus pobūdžio subuvimo ir kitais metais.

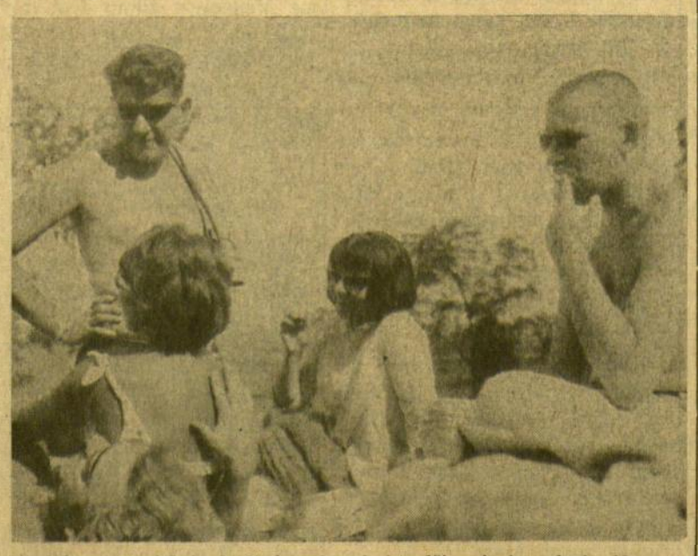

Mockūnas, Mockūnienė, Stakauskas ir kt. džiaugiasi saule ir dūmu...

Dr. V. Vardys ir inž. J. Miklovas labai nevienodai nusiteikę fotografo atžvilgiu.

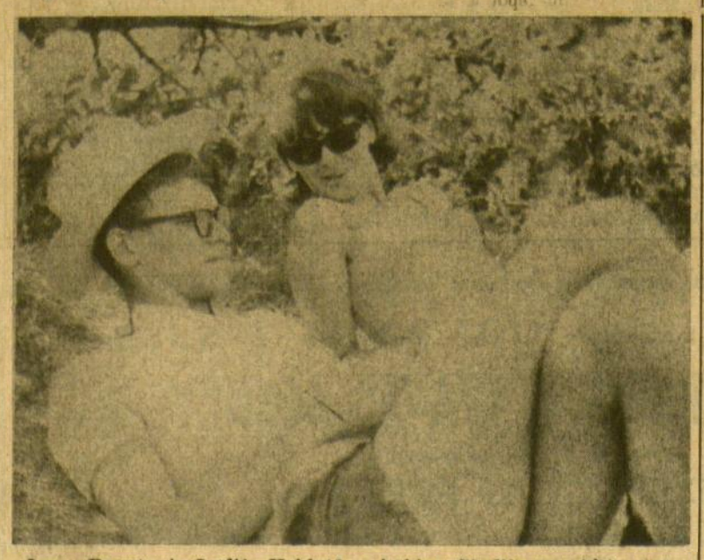

Jonas Boguta ir Lydija Koklytė, sakykim, Studijų savaitėje, bet galėtų būti ir egzotiškame amerikiečių filme...

Paagrindinis Studijų savaitės užsiėmimas buvo paskaitų klausimas, kurių buvo apstu, gal ne, kai kurių nuomone, per daug. Buvo taipgi Ateitininkų sendraugių stovyklos palikta meno paroda. Penktadienį vakare pasirodė Antrasis Kaimas. O šeštadienį Martinaitytės ir Kelečiaus dramos rečitalis paliko žiūrovų tarpe neišdildomą įspūdį.

Vertinant stovyklą, reikia pastebėti, kad dalyvių tarpe buvo atstovaujamos visos pagrindinės lietuvių ideologinės organizacijos. Tačiau be jokių sunkumų buvo atrasta plotmė, kuri yra visiems bendra. Šitas faktas tačiau nereiškia, kad nebereikia jau atskirų organizacinių stovyklų. Priešingai, ši stovykla gal net parodė jų reikalingumą bet kokios veiklos išsivystymui. Bendra stovykla tegali būti tik kaip forumas, kur susirenka pasikeisti mintimis, pasidalinti rūpesčiais, sužinoti vieni apie kitus ir paskui grįžti į savas organizacijas tolimesniam darbui.

Žvelgiant į šią Studijų savaitę, kyla klausimas, ar nereikėtų suruošti tokią savaitę sekančiais metais. Manyčiau, kad vienokioje ar kitokioje formoje tokį bendrą susibūrimą vis dėlto reiktų suruošti. Aišku, kad bus, tur būt, palaukta ir daugiau vienokių ar kitokių reakcijų, prieš pradedant organizavimo darbą. Tačiau, kai bus dėstomi argumentai už ar prieš rengimą, gal reiktų turėti galvoje pačią svarbiausią mintį, kad dalyvių studijų savaitei netrūko, o jei to pat galima tikėtis ir toliau, tai kodėl neruošti?

R. R.

—o—

Studentų ateitininkų stovykloje Dainavoje rugpiūčio 26 — rugsėjo 8 dienomis bus šios pa skaitos:

27 d. A. DAMUŠIS — Ateitininkijos raida gyvenimiškoje perspektyvoje;

ARVYDAS BARZDUKAS — Lietuviškos visuomenės atsakomybė bei problemos;

28 d. kun. V. BAGDANAVIČIUS, MIC, — Liturgija;

29 d. A. IDZELIS — Lietuviškos studentijos dabartinis vaizdas;

30 d. P. NARUTIS — Rezistencijos kovos;

K. BRADŪNAS — Dviejų kartų santykiavimas;

31 d. K. SKRUPSKELIS — Maceinos filosofija;

JONAS BOGUTA — Žmogus be šaknų;

1 d. G. PROCUTA — Dabartinis jaunimas Lietuvoje;

STASYS RUDYS — Kas yra ateitininkas?

2 d. RIM. ŠLIAŽAS — Gimdymo kontroliavimo problematika;

3—4 Suvažiavimas ir iškyla Lake Erie;

5 d. Amerikietis kalbės apie Afrikos jaunimo organizacijas;

K. KEBLYS — Septyni su puse lietuviško romano;

6 d. A. NORVILAS — paskaita;

Naujo SAS pirmininko žodis.

7 d. RIMAS RUDYS — Krikš čionyška pagonybė.

Registraciją tvarko: Jonas Šalčius, 5633 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629.

Susikaupimo valanda, partizanus minint

Pasižymi moksle ir didžiuojasi, būdamas lietuviu

Petras Banys, Farmington Community aukštesniosios mokyklos studentas, pradžiugino savo mokytojus, savo mokyklą, savo šeimą ir visus lietuvius. Jis vienintelis iš Fulton County gavo garsiąją "National Merit" stipendiją. Tai stipendijai gauti varžėsi 70,645 studentai. Bet ją gavo tik 1,625 studentai visose JAV. Ši stipendija būna trijų laipsnių. O vienas iš pačių laimingiausių yra lietuvis Petras Banys, kuris gavo pačią aukščiausiąją.

Petras Banys yra labai šakotų gabumų jaunuolis: per visus mokslo metus jis pasižymėjo moksle, muzikoje ir sporte. Tačiau jis yra taipgi labai kuklus. Kai P. Banys gavo žinią apie stipendijos laimėjimą ir kai pas jį nuvyko vietinio amerikiečių laikraščių reporteriai, tai jis pirmiausia pasisakė, kad yra lietuvis, o daugiau nei apie savo asmenį, nei apie pasižymėjimus nenorėjęs plačiau kalbėti. Ir reporteriai turėjo tik iš mokyklos vadovybės sužinoti apie jo gautus atsižymėjimus. Mokyklos vadovybė didžiuojasi tokiu mokiniu, pabrėždama, kad visus mokslo metus Petras priklausė mokslo ir sporto organizacijoms ir vis buvo jų valdybose: jis ėjo vicepirmininko, vėliau ir pirmininko pareigas "National Honor Society"; buvo sekretorius - iždininkas savo mokslo klasėje; jis yra 1964 m. mokyklos leidinio sporto skyriaus redaktorius; 1963 m. vasarą dalyvavo "National Science Foundation" Illinois universitete. Taip pat jis turi muzikinių gabumų ir visą laiką grojo mokyklos orkestre. P. Banys yra taipgi veiklus sporte, gavęs net kelis pasižymėjimo ženklus už krepšinį ir bėgimą.

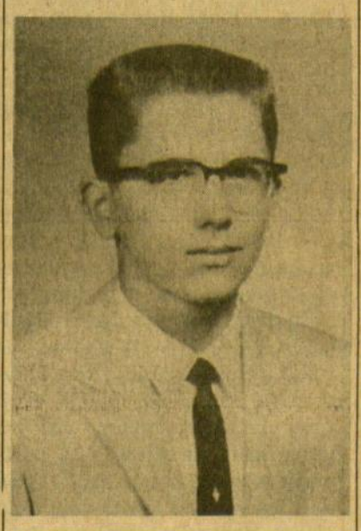

Petras Banys

Petras Banys yra sūnus dr. Petro Banio, kuris su šeima gyvena ir dirba Hanna City, Ill. Stipendininkas turi dar jaunesnę seserį, Rasą, kuri mokosi "Academy of Our Lady", Peoria, Ill.

Petras Banys dabar tolimesnes studijas tęs Harvardo universitete, kur jis studijuos mediciną. Smagu, kad yra tokių gabių, darbščių ir veiklių lietuvių jaunuolių, kurie pasižymi moksle ir didžiuojasi, būdami lietuviais.

—o—

Visos šio puslapio grupinės iliustracijos yra iš Studijų savaitės Dainavoje. Nuotraukos D. B.

NEMUNAS TARP GARDINO IR KAUNO

Nemuno ruožas tarp Gardino ir Kauno pavojingas didesniems laivams dėl gausių rėvų arba rumbų. Taip vadinamos vietos, kur vaga akmenuota, kartu vandens pa viršius turi didesnį kritimą ir srovė smarkesnė, vietomis ligi 2 m/s. Tos vietos nelengvos ir sieliams, kurie plukdomi nuo pat Nemuno aukštupio. Dar 19 šimtmečio pradžioje Nemuno rėvose suduždavo kas šeštasis laivas ar sielis. Sielininkai, daugiausia gudai nuo aukštupio, pavadino Nemuno rėvas būdingais, kartais mums nebesuprantamais vardais, gal primenančiais ten įvykusias nelaimes. Pavyzdžiui, viena dabar nežymi rėva turi keistą Leibos salos vardą: prieš kokį šimtą metų čia sudužo užplaukusi ant akmens viena vytinė, kuri priklausė Gardino žydui Leibai Lososianskiui.

S. Kolupaila (iš "Nemuno")

NAUJAS RYŠYS TARP MEDICINOS IR RELIGIJOS

Amerikos Medikų sąjunga (AMA) nusprendė atidaryti naują padalinį — departamentą: Medicinos ir religijos. Mokslinės medicinos pažanga iškėlė šį reikalavimą. Tai pažymi savo straipsnyje mokslinis "Chicago Daily News" (VIII.7) dienraščio bendradarbis Arthur J. Snider.

Medicinoje iškyla daug naujų problemų. Pvz. gimsta kūdikis su sužalotomis smegenimis — be proto. Seniau gal jisai būtų gyvenęs porą dienų, o dabar medicinos mokslas gali jo gyvastį išlaikyti dešimtis metų. To fakto akivaizdoje dr. McCleave ir klausia: ar kartais mes neprasilenktume su Dievo valia prailgindami to nenormalaus kūdikio gyvenimą čia žemėje ir sulaikydami jį nuo amžinybės? Tai jau problema, kurios viena medicina neįstengia atsakyti. Reikalingas moralės ir religijos žodis.

Taip pat kartais būna problema senų pacientų, kurie jau yra be sąmonės, komoje, bet kurių gyvybė gali būti palaikyta labai ilgą laiką, pumpuojant deguonį į plaučius, širdį palaikant elektrine baterija, krauja valant dirbtiniais inkstais, o maistą leidžiant į venas. O toks žmogus — tik kaip augalas: be sąmonės.

Kyla moralinių problemų ir su kūno persodinimu. Ar leistina, kad sveikas asmuo, su pavojumi savo gyvybei, atiduotų kitam savo inkstą?

Kartą kilo problema — ar pasakyti pacientui, kad jis serga nepagydoma vėžio liga. Gydytojas slėpė — manė, kad pacientas gali palūžti. Dvasininkas pasitikėjo juo. Pacientui pasakius, jis nepalūžo. Priešingai — gavo naujos energijos darbuotis labdaroje, gyvendamas dar 2 metus.

Senovėje religija ir medicina buvo glaudžiai susijusios. Freudas įvarė kylį, skelbdamas, kad religija tai neurozė. Tačiau dabar daugelis medicinos autoritetų atmeta šį Freudo teigimą. Colorado universiteto psichiatrijos profesorius dr. Frank G. Ebaugh neseniai išspausdino "Journal of the American Medical Assn." žurnale pareiškimą: "Tesu sutikęs tik labai nedaugelį psichiatrų, kurie būtų ateistai".

Veikia net specialios organizacijos, kurios ugdo ryšį tarp medicinos ir religijos: "The American Foundation of Religion and Psychiatry ir Academy of Religion and Mental Health. Chicagos universiteto Medicinos mokykla prieš keletą metų pradėjo net specialų kursą — religija ir sveikata, pasikviesdama tam profesorių kun. Granger E. Westberg. Čia ateina net ir teologijos studentai, kurie, vadovaujant prof. kun. Westberg, praleidžia nemažai laiko medicinos centre ir net, drauge su daktarais lankydami ligonius, atlieka praktikos pamokas.

J. Pr.

Grupė Studijų savaitės dalyvių prie Spyglio

Įsižiūrėję į fotografą, kaip į tikrą meno šedevrą, A. Šapokaitė, A. Širvaitis ir St. Goštautas.